

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

26. Epigrammata & Hymni illustrium virorum Monasterij S. Galli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

EPIGRAM- MATA

Sens

H Y M N I
S A C R I
I L L V S T R I V M

Virorum,

Antiquorum

P A T R V M
M O N A S T E R I I
S . G A L L I .

Bernardi Abbatis S. Galli carm. Ratperti 8. 10. 11. 12. 13. 15. 16. 22.
58.
Columbani 56. Strabi Galli Fuldenfis 62. (23.
Eckerardi 28. 63. 64. Tutelonis 42. 43. 44.
Harimanni 1. 2. 3. 4. 19. 25. 34. 74. VValdrammi 20. 21.
Norikeri Balbuli 9. 14. 17. 18. 31. 29. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39.
49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 57. 73. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47.
Norikeri Medici 27. 30. 48. 59. 60. 61. 65. 66. 67. 68. 69.
70. 71. 72.

*Omnia nunc primum ex vetustissimis mss. Codicibus S. Galli
edita.*

Xyyy 2

Ad

Ad Lectorem.

Illustrum virorum Monasterij S. Galli sacra carmina ubi vidi, digna censui luce, tum ob eruditionem, tum ob pietatem, & vel maxime propter venerandam antiquitatem. Eiusdem iudicij fuit nobilissimus Marcus Vellerus, qui in literis quibusdam scribit, hæc sacra carmina sibi apprime placuisse, ita ut interdum pæne lacrimas excusserint, antiquam pietatem nostris temporibus conferenti, ita enim loquitur Vellerus. Debemus hæc carmina R. P. Iodoco Metzlero, Monasterij S. Galli Professo, & SS. Canonum Doctore, qui misit libellum m. s. quem studio & amore antiquitatis conscripsit, vocatque Memoriale Illustriū virorū S. Galli, in cuius prima parte illustres, sanctosque viros eiusdem monasterij, in secunda Abbates compendio describit ex variis autoribus, nec non ex m. s. antiquis monumentis, cuius libelli beneficium vsi, hinc inde quædam excerpimus, & addidimus, ut quisquis fuerit, facilius pateret. Tertia vero Pars continet sacra carmina, quæ quanta fide ex m. s. codicibus deprompserit, patet ex præfatione illius, quam præmisit, ideoque hic eam subiunximus:

In hymnos sacros D. Galli patrum.

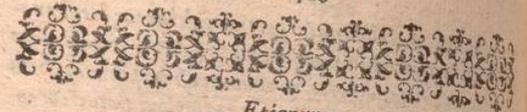
Præfatio Iodoci Metzleri.

Minimam hanc & veluti extremam partem, hymnos videlicet sacros ex innumeris, quæ antiqui Patres S. Galli Monachi sapienter dixerunt, & suaviter decantauerūt, vel ideo descripsi, ut mihi mnemosynon aliquod conficerem, & ut, quæ ob eadem temporis

inini iam saltem secundū aliquam sui partem videbantur breui qua-
 si peritura, ea hac opera mea vel aliquantulum seruatam; & demum, ut
 quae adeo erant dissecta & dispersa, in unum quasi corpus redigerem
 atq; ades hunc libellum tertium veluti in exemplum statuerem eo-
 rum, quorum superioribus 2. sapius memineram. unde nihil penitus
 hic intromissum est, quod non esset tam olim venerationis titulos con-
 sequutum, vel ex auctoribus sui fama, vel ex bonitate & antiquita-
 sua. Certè ipsos codices, ex quibus descripta sunt ista, ante annos 500
 600. 700. & 800. esse descriptos scimus, & ex ipsis codicibus, & e
 antiquissimis librorum indicibus seu (ut appellant) Registris, quibus
 certissimum testimonium tulit magnus ille Tergestinus prae-
 Aeneas Syluius, qui postea Pontifex Maximus renunciatus, nomi-
 natus est Piv. II. dum ad Greg. Hamburgensem turuconuitum e-
 pistolam CXX. lib. I. sic scribit: Iuveni apud S. Gallum, quod Sue-
 uorum est oppidū, in veteri Monasterio Bibliothecam peruectissimam,
 ubi & libros reperi ornatisimè conscriptos, quorum auctores fue-
 runt Theutones. Hac igitur cum ita sint, non offendetur lector qua-
 dam minus subtilitate leuia, cum conspicit, rerum pondere esse graui-
 ea ipsa tam ubiq; mirabitur verò aliquos saltem ex illis in atate tam
 barbarā tam bene luisse & tam latinè. & ubiq; meminerit idem le-
 ctor, cum omnia ista ad cultum diuinum fuerint à PP. dictata, ma-
 gis spectari res quam verba, tantum Musicam quantum profodiam.
 Et si vero integra scripserunt aliqui huius generis volumina, & ad-
 sint seorsim etiam multi alij & hymni, & epigrammata, illa tamen
 describere non statui, hac autem quod nec scirem fuissent ne Aucto-
 res ipsorum Monachi S. Galli nec ne, huic opusculo inferre
 nolui. Ex S. Gallo 1600. die 4. Aug. Hæc
 Metzlerus.

Yyyy 3

Epi

Epigrammata

SE V HYMNI SACRI
&c. ANTIQVORVM PA-
TRVM MONASTERII
S. Galli.

*Versus Hartmanni Monachi S. Galli,
Ante Euangelium canendi.*

H. C. N. J. S.
S. J. V.
27

3,

Sacra libri dogmata
 Portantur Euangelici,
 Cunctis stupenda Gentibus,
 Et præferenda laudibus. *Sacrata.*
 Mundemus omnes corpora,
 Sensusque cordis simplici
 Purgantes conscientia,
 Verba pensemus mystica.
 Vultu declini pariter,
 Clausa tenentes stomata,
 Stemus intentis auribus,
 Vt decet ante Dominum. *Sacrata.*
 Nec fat videtur sonitus
 Auditu solo corpore,
 Ni cor purgatum teneat
 Factisq; iussa compleat. *Cunctis:*
Sic mandat ipse maximus
 Magister, summi filius,
 Sensus nostrorum pectorum
 Aruis diuersis comparans.
Sunt, ait, rura plurima
 Quæis semen frugis spargitur;
 Censu sed multum dispari

Red.

Reddunt accepta scœnora. Sacrata.
 Quædam saxorum stramine
 Replentur nimis pessimo:
 Frugemque necat maximus
 Ardor solaris luminis. Cunctis.
 Quædam siccato germine
 Replentur spinis horridis.
 Viarum strata plurimis
 Officiunt feminibus. Sacrata.
 Ast qui felices fertili
 Glebas fœcundat germine,
 Illum lætantem cumulat
 Fructus laboris centuplex. Cunctis.
 Sic voluntatis integræ
 Perfecta nitent opera,
 Terraque cordis optimi
 Centenum refert numerum. Sacrata,

NOTÆ.

Vis fuerit Hartmannus, quem alij Hartmundum vocant, patet ex Trithemio, qui de luminaribus siue de illustrib. viris Germaniæ hæc habet: *Hartmundus monachus eiusdem monasterii S. Galli ordinis beati patris nostri Benedicti, Rabani Mauri quondam auditor atque discipulus (ad quem Orfidus VVissenburgensis monachus multis Epistolis exercitauit ingenium) vir vndeunque doctus, ingenio subtilis, eloquio disertus, vita & conuersatione deuotus, Græcæ, Latine, & Hebraicæ peritus, adde & Arabicæ non ignarus: scripsit tam metro, quàm prosâ multa præclara opuscula, sed nihil eorum ad notitiam nostræ lætionis memini peruenisse. Feruntur autem super quibusdam Bibliorum libris commentarij eius non abiiciendi, item Epistolarum ad diuersos lib. i. sermones quoq; cantus, hymni, & varij inscripturis sanctis tractatus, quos studiosus quisque inquirat. Claruit temporibus Lotharij & Ludouici filij eius imperatorum, Anno Domini 870. Hæc Trithemius. Ex libro epistolarum Abbatis Caspari, quem Metzlerus m. s. legit, item ex vita S. Galli quam S. Nothker^{us} carmine scripsit, patet Hartmannum fuisse discipulum S. Nothkeri, qui ibidē Hartmannum*

inter.

interlocutorem introducit. Meminit item Hartmanni Eckerherdi
iunior monachus S. Galli m. f. Testatur autem Metzlerus se hunc
Hartmanni, ceterosq; 23. hymnos transcriptisse ex vetustissimo
dice m. f. qui fuerit scriptus sub Conrado 1. ii. vel iii. non autem sub
quarto. Quoniam iam multis seculis ante illum (circa annum mil-
lum 1012.) Guido Abbas Aretinus, excogitauerat illas, quibus ho-
die utimur Notas Musica, quas & Ecclesia vbique receperat; quoniam
men m. f. codex noster nondum habet, inquit Metzlerus. De mus-
tis autem notis illis Musicis vide Trithemium de viris illustrib. Oul.
Benedicti lib. 2. cap. 74.

Eiusdem Hartmanni de Natali Innocentium,

Ad processionem.

2. **S**aluae lacteolo decoratum sanguine festum,
Saluae innocua corpora fusa neci.
Concinit, ecce, Deus, tibi met, grex iste pufillus,
Festiuum laude praeueniendo diem. Salue
In qua morte pia puerorum maxima turba
Occidit, & victrix Regna superna capit. Conc.
Nam quod terrenum metuit disperdere regnum
Impius immani Rex feritate furit. Salue
Audierat Regem, quem cuncta oracula dudum
Spondebant vatum virgine matre satum. S.
Iudaicae Gentis quem debita regna manerent.
Hocq; Magos stella tessificare noua. C.
Nec mora pestifera succenditur efferus ira,
Dum sibi praeripier Regia iura timet. S.
Mox iubet innocuam ferro profernere plebem,
Destinat atq; neci corpora lacteola. C.
Perderet vt Christum, dum nemo euaderet ipsum;
Inter & innumeros perderet hunc puerum. C.

Eiusdem Hartmanni de eadem Festiuitate.

3. **C**um natus esset Dominus,
Turbatur Rex incredulus;
Magi tulerunt munera,
Quos stella duxit prauiua.

Herro-

Herodes Rex interrogat,
 Quo Christus nasci debeat,
 Locumq; dici flagitat,
 Vt hunc necare valeat.
 Adorant Magi Dominum,
 Viamq; carpunt aliam,
 Nec sani Regis impiam
 Ultra vident presentiam.
 Tunc Rex Herodes feruida
 Succenditur insania,
 Mandatq; sterni millia
 Lactentium innumera.
 Complectur seua iussio,
 Maetatur omnis pusto,
 Etatis bimæ paruuli,
 Vel infra subduntur neci.
 Mas omnis infans occidit,
 Quem nouus partus protulit:
 Scrutatur, ah, cunabula,
 Ac ipsa matrum vbera.
 Quid furis crudelissime
 O carnifex & pessime?
 Hic solus qui requiritur,
 Impunè Christus tollitur.
 Pectus tenellum rumpitur,
 Matrum sinus perfunditur;
 Sed lactis plus quam sanguinis
 De loco stillat vulneris.
 Salue lactens exercitus,
 Flores sanctorum Martyrum,
 Ad aram summi Numinis,
 Qui leti semper luditis.
 Nos vos laudantes pueros
 Semper iuuat precibus,
 Vobiscum vniugiter
 Possimus leti psallere.

Eiusdem Hartmanni Litaniz.

Ad processionem diebus Dominicis.

*Hælitani-
as canoni-
zavit et-
iam Nico-
laus III.
Pont. Max.
et nostri
in Rogat-
ionum
diebus
publicè ca-
nant, in-
quit Metz-
lerus.*

Humili prece, & sincera deuotione
Ad te clamantes semper exaudi nos.
Summus & omnipotens GENITOR qui cuncta creasti
Eternus CHRISTVS, filius atq; Deus.
Nec non sanctificans, dominator, SPIRITVS almus,
Vnica Maicstas, trinaq; sola Dei. Ad te
Ipsa DEI GENITRIX, reparatrix inclita Mundi
Quæ Dominum casto corpore concipiens,
Perpetua radias cum virginitate pudoris,
Indignos famulos Virgo MARIA tuos.
ANGELICI proceres, cœlorum exercitus omnis,
Eterno semper lumine conspicuus,
Agmine ter trino supero per sydera Regno
Laudibus eternum concelebrans Dominum,
PETRVS cum PAVLO, THOMAS cum BARTHOLOMEO,
Et IACOBVS sanctis nos releuent precibus.
ANDREAS, MATHÆVS, BARNABAS, atq; IOANNES,
MATHIAS, LVCAS, MARCVS & altilionus.
Cætus APOSTOLICVS duodeno sidere compius
Propitius cunctos protege nos famulos.
Et quos multiplici lacerant per crimina pestes
Peccata absoluens, fac bona cuncta sequi.
Nunc STEPHANVS, LINVS, CLEMENS, ANACLETVS & almu-
XISTVS, ALEXANDER, CORNELIVSVE pius,
HIPPOLYTVS, VITVS, LAVRENTIVS, atque MODESTVS,
CHRYSOGONVSVE pius nos miserando iuuent.
O vos MARTYRIO decorati in nomine CHRISTI
Cospicui testes, purpurei proceres.
Qui bello inuicti superastis dæmonis iras,
Conspirata manus vincere morte minas.
SILVESTER, DAMASVS, GREGORIVS, AMBROSIVSVE,
HILLARIVS, ZENO, MAXIMVS, atq; LEO.
MARTINVS, PROCVLVS, CÆSARIVS, EVSEBIVSVE
Orent pro nostris criminibus variis.
Ordo sacratus CONFESSORVM præcipuorum,
Auxilio tutos vni dique redde tuos.

Atq; tua nosmet prece, dimittendo reatum,
 Nos fragiles multum cladibus omnigenis.
PAVLVS & ANTONIVS, MACHARIVS, ARSENIVS QVE,
PACHVMIVS, BEDA, ATTALA, PAENVTVS.
BERTOLEVS, LIBERTINVS, BASILIVS, atq;
HIERONYMVS DOCTOR, nos miserate precor.
GALLE Dei summi miles fortissime Christi
 Nobis nunc famulis auxiliare tuis.
 Nil sic perspicuum poterit nos clara referre,
 Vt deceat in tali nunc patris obsequio.
 Hic tibi perpetuis resonent concentibus aedes;
 Ossibus & sacris semper habetur honos.
 Cum læti famuli celebrant hic festa benigni,
 Laudibus instantes nocte, dieq; tuis.
 Dirige corda pius, & tempora dirige nostra
 Atq; dies lætos ducere da famulos
 Vt semper valeant tibi met cantare quieti,
 Te quoq; cœlesti cernere luce poli.
 O dilecte Dei radians virtute corulca,
 Sancte **OTHMARE** pater, iunge preces pariter;
 Intercede pius, veniam poscendo misellis,
 Aureq; tam blanda carmina percipiens.
 Summe Dei cultor, Monachorum Rector, & Abba,
 O **BENEDICTE**, sacer, atq; benigne pater.
 Istud Cœnobium, cœtumq; tibi famulantum,
 Nostraq; sanctificans cuncta tuere simul.
FELICITAS, FELIX, EVLALIA, DIGNA, VERENA,
PETRONELLA QVE cum * pia PERPETVA
AGNES, atq; AGATHES, CHRISTINA, EYPREPPIA, TECLA,
EYPHEMIA, REGVLA, EVGENIA atq; BONA.
 Virginitate chorus resplendens candidularum
 Turba puellarum integritate nitens.
 Quæ geminis gaudes pulchrum decorata coronis
 Laude pudicitia, Martyrijque simul.
 Omnes nunc sancti nostris succurrite lapsis
 Et veniam cunctis ferte inuando malis.
 Nam vestris precibus, petitis quæcunq; rogantes,
 Annuit ipse pius, nilq; negat Dominus.

Zzzz 2

Paccm

M. S. per
pte.

Pacem perpetuam rogitamus prospice Christe,
 Et sanæ vitæ gaudia longa diu.
 Temperiem cœli tribuens, vt copia frugum
 Omnibus exundet, vberè læticia.
 Agne Dei patris, qui Mundi crimina tollis
 Oportæ pacis munera dõna tuis.

Carmen supplicum cuiusdam Monachi S. Galli Anonymi.

Christus ad nostras veniat camœnas,
 Christus & vocem tribuat salubrem,
 Christus & vitam vehat ad perennem
 Se modulantes.

Audiat nosmet chorus Angelorum,
 Protegat nos plebs & Apostolorum,
 Patriarchæ Dei, simul & Prophetæ
 Vice perenni.

Martyrum turbas petimus serenas,
 Sanguinis palma, pretioq; claras,
 Vocis vt nostræ modulis receptis
 Gaudia præsent.

Nunc sacerdotes, Monachosq; claros
 Ad preces nostras cupidi vocamus,
 Nosmet vt semper foueant, & nostra
 Pace suaui.

Virginum dulces, nitidosq; flores
 Semper in nostro petimus fauore
 Esse præfentes simul & fugantes
 Noxia quæq;

Omnium sanè rutilus piorum
 Cœtus ad nostram vigilet salutem,
 Inuidum pellens rabidumq; furem,
 Munere Christi.

Christe nos seruos miserare fidos,
 Ob precem sanctæ nitidæq; plebis,
 Inter hos Magni meritum recordans
 Maxime Iudex.

Per crucem sanctam, moderare nostram
 Conditor vitam, tribuens quietem

Perditis culpa veniam rependens
Luminis author.

Pacis augmentum tribuas rogamus,
Utq; saluemur pariter precamur,
Ac remittendi decus exhiberi

Te miserante.

Ætheris blandos facilesq; motus,
Frugis & largos remeare quæstus,
Regibus vitam, populisq; pacem

Da Pater orbis;

Præsuli nostro dominans faucto,
Huicq; cœlestem tribuens honorem
Posthumum Petri facito perenni

Laude beari.

Agne qui tollis facinus reorum,
Conditor lucis miserere nobis.
Christe nos audi patris alme Fili

Kirie eleyson.

Litania Anonymi cuiusdam P. S. Galli.

A vxilium nostrum,	̄XRS	Vincit.
Fortitudo nostra	̄XRS	Vincit.
Prudentia & temperantia nostra	̄XRS	Vincit.
Liberatio & redemptio nostra	̄XRS	Vincit.
Murus noster inexpugnabilis	̄XRS	Vincit.
Victoria nostra.	̄XRS	Vincit.
Defensio & exaltatio nostra	̄XRS	Vincit.

Ipsi soli imperium, gloria, & potestas, per infinita sæcula sæculorum.
Amen.

Ipsi soli laus, honor, & iubilatio per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Ipsi soli virtus & fortitudo, & victoria per omnia sæcula sæculorum.
Amen.

̄XRS Vincit, ̄XRS regnat, ̄XRS imperat. 3. vicibus.

Christe audi nos. tribus vicibus.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Zzzz :

Item

Item etiam Anonymi.

7.	H Vnc diem.	Alia.
	Hunc diem.	Re. Multos annos.
	Hunc diem.	Re. Multos annos.
	Istam congregationem.	Re. Multos annos.
	Istam congregationem.	Re. Deus conferuet.
	Istam congregationem.	Re. Deus conferuet.
	Annos vitæ	Re. Deus conferuet.
	Annos vitæ	Re. Deus multiplicet.
	Annos vitæ	Re. Deus multiplicet.
	Feliciter.	Re. Deus multiplicet.
		Feliciter. Feliciter.

8.

Versus Ratperti de Festiuitate S. Galli.

ANnua, sancte Dei, celebremus festa dici,
 Qua pater è terris sydera, GALLE, petis.
 Ecce dies populis micat hæc sanctissima nostris,
 Quorum tu princeps auctor ad astra meas.
 Finibus OCCIDVIS abiens, succedis Eois,
 Dans lucem plebis dogmatis igne tui.
 Quæ tenebrosa fuit fidei nec luce refullit,
 Per te cœlestem cepit habere diem
 Hic vbi nocticolæ tenuère cubilia larua,
 Ad laudem CHRISTI psallit vbiq; chorus.
 Hic fuit ecce feris statio gratissima sanis;
 Nunc sedes sanctis te resonante manet.
 Tu pater huc veniens, fers tecum pacis honores;
 Hinc totum pellens quicquid adesse nocet.
 Expuleras nocuum, complens dulcedine totum,
 Quo corpus linquens, Spiritus astra petit.
 En hodie meritum tu post certamina palmam
 Sumpsisti, GALLE, protege nos hodie.
 Iam super astra nitens famulorum suscipe laudes,
 Qui tibi deuota nunc jubulant modulo.
 Aspice propitius venerantes nobile pignus,
 Corpus præclarum, GALLE BEATE, tuum.

M. S. vi.
 tiotè: va.
 pu. nro.

Aspice

Aspice quæ canimus, expugna corda benignus,
 In rebus cunctis rector adesto tuis.
 Hinc Domino trino laeti pangamus & vno,
 Qui nos nunc talem fecit habere patrem. Amen.

NOTÆ.

Racet hic verba Metzleri adscribere, quæ de Raperto & S. Gallo observavit: Rapertus vir vndequaq; doctissimus, gravis & prudens, scholæ præfuit in multis annis, adeo diligenter, ut nonnunquam Missas & cursum negligeret, dicens: Bonas Missas facimus, si eas docemus facere. Doctor planus & benevolus, disciplinis æstior. Corrigendi facultatē tenuit in Capitulo. Disciplina & regularis vitæ et max. tanta stabilitatis & solitudinis, ut toto anno non nisi vni par calceorū teneret. Excursus, mortē; labē maximā claustrī, impunitatem vocitans. Raro & præter fratres nunquā claustrū est egressus. Edidit litaniā carmine. Ardua spes mundi, q̄ Papa Nicolaus III. canonizavit, & nostri patres sollemniter in diebus Rogationū, non sine affectu cantare cōsueverunt. Fecit etiā versus ad Processiones, quorū aliquos vidi in bibliotheca. Hymnos de S. Gallo: Annua sancte. De S. Othmayer: Festū sacratū. Laudes Cōnipotēs ferimus. Dictavit etiā varia ad suscipiēdos Reges & alia multa. Scripsit & chronico Monasterij graviter & eruditē, q̄ ad S. Gallo vsq; ad Bernardū i. q̄ præfuit an. 883. sua videlicet tēpora perduxit. q̄ m. s. adhuc in bibliotheca quater seruat̄ur minimū. Cōposuit etiā richmicē lingua Germanica vitā S. Galli, q̄ dedit populo publicē in ecclesia cantandā: quæ per Eckerhardū iuniorē translata Latine extat in vetusto m. s. codice, & a nobis nuper translata est in Iambos. His igitur & similibus doctriinæ & virtutū studiis inuigilans, tandem & ipse sanctus circa claustrū S. Galli cum languidus iret, nec tamē docere desineret, 40. discipulis quondā suis Canonicis, tunc qdē presbyteris, loco p̄pter festū aduenientibus, animā suā singulis cōmisit: quorū quisq; 30. Missas obituro promisit. Sicq; ille letissimū Deum, ut se diutius morbo coqueret, rogans, panis nixidus factus, inter discipulorū manū in paradysum, ut credim⁹, transit, anno, ut ego conicio, 883. eō enim vsq; scripsit. p̄ quo Norckerus, cui cognatus fuit, & Tutelo, plus aliis dolentes, multa fecerunt. Eckerhardus vtrūq; Bruschius, Stumphius. Et tunc Rapertum Thureyensem appellat qdā. Fuit alii iū hie Rapert⁹ nepos hui⁹, S. Norckeri discipulus, & in dialogo de vita S. Galli post Harimannū mortuū eius interlocutor. Hæc Iodoc⁹ Metzlerus, qui de S. Gallo etiā hæc habet: S. Gallus electus & dilectus Dei famulus, primus terra huius & loci incolæ, multorū sanctorū Monachorū pater hic extitit. Qui adolescens sub obediētia & regula S. Columbani,

In margine hæc etiam adscripsit Metzlerus: Didici hoc ex nostrorum hominum traditione, & ex quodam viro non illiterato, qui se id audiuisse ait, & legisset (Sicut & parentis utriusque nomen) ex illustri & religiosa Domina conuictilla Montis sancti, Eriodectici modernæ matre. Et tradit cum Walafrido communis opinio.

Ein lachs ait Ecker. in iunior lib. Benedictionum.

in a Scotia, spreto nobilibus parentibus, mundique pompis, vitam pauperum elegit, & ut ipse fatetur, humilitati & obedientie, perfectæque subiectionis de se se semper studuit. Venit tandem cum Magistro suo & vinctum ab amicis per Britanniam & Galliam in Germaniam, & aliquandiu sub monacho abbate degens, tandem abeunte illo in Italiam, febre correptus ipse exiit, & multis orationibus consecrauit, extructis cellulis & paruo oratorio, & viderum hortu excitato, cepit viuere farinula panibus, oleribus & spicis magna quidem paupertate, sed multa patientia, & spiritus inuictissimi vigiliæ instantia, corpus castigans non modo in illa, sed & frigore, sed & cilicio & ferro. Ambitionem & vanam gloriam adeo declinans & fugiens, ut vsq; ad obitum eius nullus discipulorum de cetero thesa, quibus se affligebat etiam vsq; ad sanguinem, aliquid cognoscere uabat enim ea in capella ex corio facta, quam quocunq; iret, in humeris habebat, clauem ad eam suam suspendens. auctor primus vite eius, qui scripsit eam ex ore SS. Magni & Theodori, seu ut ipse ait Theodeodori. Cum discipulum vocaretur aliquando, clam ad tempus, longius à sua cellula discessit. Quid mihi, ait, cum Principibus huius seculi? Et quia in Grammatica peritior & scripturis S. Canonibusq; bene instructus fuit, multa cum sapientia & auctoritate oblatum sibi Episcopatus Constantiensis honorem, quos & abbat Luxouiensis dignitatem ex suis humeris excussit S. Columbani, cuius aspectum celum petentem vidit super montem S. Northeri ubi virius Steinaba per concava descendit, ut ait Ecker. lib. Benedictionum, & Rapertus in carmine. Aliquando à principe multo argento & auro donatus, totum quod accepit, antequam ad cellam rediret, in pauperes distribuit. cumq; aliquando uno videri dimidium sextarium farinæ in promptuario haberet, & sex fratres de latrocinio aduenissent, ait cellario, quid nam esset ipsis in cibum. Et ut omne satisfactum, qua præfata tantum farina fuit, indicauit, ait illi, ut in de panem coqueret, potens est enim Deus parare mensam in deserto. Et abiens ad purgandum Australon plagam Monasterij cepit piscem in fluuiolo 12. pedes longum & 4. latum, superueniensq; homo quidam deuotionis causa obruit duos caldos vini &c. Latine, Scotice, & Germanice loqui satis doctus. Vnde etiam scripsit orationem & gubernandæ Ecclesiæ formam. Cum Arbone in festo S. Michaelis post sacrum, ut ait Ecker, ubi supra, concionem habuisset, febre ibidem correptus, quæ etiam eum per dies 14. magis ingravescens, plenum sanctitate, & numeris clarum miraculis, inter discipulorum manus in parochiali domo ex-

tinxit, anno sue etatis 95. Christi vero 640. in cellatus eremito. aduentus
sui in Germaniam 26. vel quod magis credo 13. aut 14. Nec enim lego. eum
diu habuisse vel Tuconia, vel Arbona; Brigantia vero per triennium, &c.
Habes de eo grauisimum, meo iudicio sermonem super Euang. Ecce nos reli-
quimus omnia. qui & homilie loco legitur in festiuitate eius sub nomine
Beda; quod tamen vix videtur admittendum. nisi dicas eum mutatum,
mutatis mutandis. Beda tamen nequaquam indignus est sermo. Scribant de
eo Heymannus Comratius, S. Notkerus 3. libros. VValafridus Strabo Augia
Abbas, qui est apud Surium tom. 5. Marcellinus in vita S. Viberti. Au-
gustor. vita S. Burchardi, Ionas in S. Columbano, Beda, noster pater Theodo-
rus in S. Magno, Rapertus item pater noster & Ekerhardus iunior lib. bene-
dictorum, & alibi. Trithemius, Baronius, Ioannes Laslaus lib. 4. in Chen-
neto rege. Martyrologia pene omnia. Quem merito Alemanni suum Apo-
stolum vocant. Hæc Iodocus Merxerus.

Notker Lantberto Fratri salutem. Quid singulæ litteræ in su-
percriptione significant Cantilenæ, pro vt potui iuxta tuam petiti-
onem explanare curauit. 9.

- A. Vt altius cleuetur, admonet.
B. Secundum litteras, quibus adiungitur, vt bene, id est, mul-
tum extollatur, vel grauetur, siue teneatur, belgicæ.
C. Vt cito, vel celeriter dicatur, certificat.
D. Vt deprimatur, demonstrat.
E. Vt equaliter sonetur, eloquitur.
F. Vt cum fragore seu fiendore feriat, efflagitat.
G. Vt in gutture gradatim garruletur, genuinè gratulatur.
H. Vt tantum in scriptura aspirat, ita & in nota id ipsum habitat.
I. Iustum vel inferius in sinuat, gratitudinemq; prog. interdum
indicat.
K. Licet apud Latinos nihil valeat, apud nos tamen Alemannos
pro X. græca positum chlenche, i. change, clamitat.
L. Leuare lætatur.
M. Mediocriter melodiam moderat i mendicando, memorat.
N. Notare, hoc est, noscitare, notificat.
O. Figuram sui in ore cantantis ornat.
P. Pressionem, vel prensionem prædicat.

Quæ sine
illa littera
Cantilena,
non capio
ego, fide-
rer tamen
descripta,
sunt, que-
cūq; seque-
bantur.
preceat
autem Li-
tania, Au-
xilium,

Q. In-

Q. In significacionibus notarum cur quaratur? cum etiam in verbis ad nihil aliud scribatur, nisi ut sequens v. vim suam amittere quæritur.

R. Recitandam vel rasuram non abolitionis, sed crispationis rogitat.

S. Sufum vel sursum scandere, sibilat.

T. Trahere vel tenere debere, testatur.

V. Licet amissa in sua, veluti valde Vau græca, vel hebræa, significat.

X. Quamuis latina verba per se inchoet, tamē expectare expectat.

Y. Apud Latinos nihil hymnizat.

Z. Verò licet & ipsa merè græca, & ob id haud necessaria Romanis, propter prædictam tamen, r. litteræ occupationem ad alia requirere. In sua lingua, ziti se require.

Vbiunq; autem duæ, vel tres, aut plures litteræ ponuntur in loco, ex superiore interpretatione, maximeque illa, quam de B. dicit, quid sibi velint facile poterint aduerti. Salutante Ellinici fratres; monentes te fieri de ratione embolisini triennis, vt absq; errore gnarus esse valeas biennis contempto precio diuitiarum Xerxis.

NOTE.

V intelligas quis hic Notkerus, & que sint hæ mystice litteræ, subiungam, quæ habet Iodocus Metzlerus: S. Notkerus vocatus Balbulus, Magni Ottonis nepos, natus in castro Heilipon, Abbati Grimaldo oblatuſ est iuuenulus, voce balbulus, corpore gracilis, ad repentina timidulus, solis demonibus exceptis, quibus se audacter, occulte & manifeste instantibus opponebat. Auditor studiosus fuit Isonis & Marcelli. In orando, legendo, dictando creber, & vt verbo dicam, verè S. Spiritus fuit vasculum, fuit etiam Prophetie spiritus plenum. Nescias an magis mireris genus, an doctrinam, an virtutem. Primum adiuuenit lubilos seu sequentias modulatas, quas ipse ad distinctionem Metensium appellabat Frigidore aut Occidentane, quas & inter S. S. mysteria vocet Ecclesia repetit, Dilucidauit etiam amico cuidam litteras Alphabeti, quas quibusdam notulis Antiphonarum affinxerat Romanus quidam, qui ab Adriano Papa ad instantiam Caroli Magni Cantor Ecclesie Galliarum in cantu ad primæuum modum Gregorianum reducebat aberrantes. Quæ Romanus postea in Monasterio morbo primigeni detentus, omnino etiam iubente Carolo ibi hæsit.

fit. Præter illa quæ hic edita sunt, scripsit de expositionibus S. scripturae lib. 1. Cum prudens. De Musica & Symphonia lib. 1. Epistolarum ad diuersos lib. 1. De vita S. Fridolini Abb. lib. 1. De vita S. Galli. lib. 3. Martyrologium, & alia nonnulla. Ex Graeco vertit libros perihemias Aristotelis. Per literas sciscitanti Abbati Augiensi, qualis esset in hac regione terra, respondit.

Dura viris, & dura fide, durissima gleba. Cum super quibusdam causis Imperator nuntium & literas quadam vice ad eum dedisset, ille quasi nihil illud reputans, nuntio abituro noluit regi respondere scripto: sed tantum iussit dicere, ut quod se videbat nuntius facere, id ipsum etiam Imperator faceret. laborabat autem in horto, & radicem alias inserbat, alias euellebat. Post multa cum carne, mundo, & diabolo, qui eum plerumque visibiliter appetebat, patrata certamina, senio, & ut creditur, litterarum & lacrimarum studio cæcus effectus, multa sanctitate obiit in monasterio S. Galli, sepultus in Ecclesia S. Petri ad sinistrum altaris cornu, uti adhuc videre est. Vbi, sicut etiam ante obitum suum; innumeris propemodum claruit miraculis; maxime in variis languoribus; & doloribus tollendis. Floruit anno 850. & est canonizatus intra Monasterij septa & eius totam diuisionem subiectasque Ecclesias omnes, iussu vaviorum Pontificum, maxime vero Leonis X. ab Episcopo Constantiensi Imperante Maximiliano Augusto, & Abbate S. Galli Francisco anno 1514. Cuius festiuitas translata est ad Dominicam Iubilatæ, quotannis solenniter celebranda, licet ipse obdormierit 7. Aprilis anno 912. De Notkero Contractus, Eckgerardus iunior in casibus Monasterij & lib. Benedictionum. Trithemius, Stumphius, Vadianus, Bruschius, codex noster ante annos 800. descriptus, Stephanus Durantes de Missa.

Vitam S. Fridolini scripsit Baltherus Seckingenensis, eamque S. Notkero dedicauit, cuius hoc est initium: Notkero doctrina sopia famosissimo, meritorumque sanctitate beatissimo Baltherus infimus seruorum Dei seruulus. Fa-
teretur author se in Monasterio (vtar verbis eius) S. Galli, iuxta pedes Notkeri & ceterorum magistrorum scholastica disciplina vacasse. Forte hæc vna est vita S. Fridolini, & non ab ipso Notkero, sed ad Notkerum scripta. Sed veteres & recentiores omnes à Notkero scriptam asserunt, ex quibus etiam

Petrus Canisius prologo in eandem vitam. Hæc Iodocus Mevlerus.

Lita-

Litania Rasperi ad processionem diebus Domini-
cis ex M. S.

Si opinari
liceret cre-
derem esse
Rasperi-
mioris In-
zerloquu-
toris et
discipuli
I. Notkeri,
non autem
senioris
propter
stylum. Es
hanc lita-
niam à Ni-
colao III.
esse cano-
nicatam
ait Metz-
lerus.

Ardua spes Mundi, solidator & inclyte cæli,
CHRISTE exaudi nos propitius famulos.
Virgo DEI genitrix rutilans in honore perennis,
Ora pro famulis sancta MARIA tuis. XRE. X.
Ange summe DEI MICHAEL miserescito nostris,
Adiuuet & GABRIEL, atq; pius RAPHAEL. ARDUA
Aspice nos omnes clemens Baptista IOANNES, X.
PETREQUE cum PAVLO nos rege doctiloquo. X.
Cætus APOSTOLICVS sit nobis fautor, & omnis,
Ac PATRIARCHARVM, PROPHETI CVSQUE chorus. AIN.
Poscere nunc STEPHANVM studeamus carmine flammam,
Ut cum Martyribus nos iuuet ipse pius. XRE.
Inclyte LAVRENTI qui flammam exuperasti,
Victor ab atherco nos miserate choro. A.
Splendide SILVESTER, GREGORI ac sancte Magister,
Nos quoq; cum sociis ferte iuuando polis. X.
O Benedicte pater Monachorum, Galleg; frater
Cum reliquis sociis nos refouete polis. X.
Maxime de SVEVIS, superis coniuncte cateruis,
Sancte OTHMARE tuum laetifica populum. X.
Inclyte MAGNE tuam clemens nunc respice plebem,
Auxilio tutos vndique redde tuos. A.
Virginicos flores, AGNES AGATHESQUE ferentes
Auxilio vestris addite nos sociis. X.
INNOCVOS PVEROS resonemus laude peractos,
Qui modo nos pueros dant resonare melos.
Omnes ô SANCTI nostrâ succurrite vita,
Perq; CRUCEM sanctam salua nos CHRISTE redemptor.
Ira deque tua clemens nos eripe Christe,
Nos peccatores audi, te Christe rogamus. X.
Ut pacem nobis dones, te Christe, rogamus.
Crimen vt omne tuis soluas, te Christe, rogamus.
Aurâ vt temperiem dones, te Christe, rogamus.
Ut fruges Terræ dones, te Christe, rogamus,
Ut populum cunctum salues, te Christe, rogamus.

Ecclesiamque tuam firmes, te Christe, rogamus.
 Fili celsithroni, nos audi te rogamus.
 Agne Dei patris nobis miserere pusillis.
 Christe exaudi nos, O Kyrieleyson *Κυριεεϋσον*

Eiusdem Ratperti ad Eucharistiam sumendam.

L Audes omnipotens ferimus tibi, dona colentes
 CORPORA immensi, SANGVINIS atq; tui.
 Tangimus ecce tuam, rector sanctissime, Mensam;
 Tu licet indignis propitiare tuis. *LA.*
 Propitiare pius, peccata absolue benignus,
 Possit vt inuictis appropriare sacris. *Co.*
 Angelus æthereis sanctus descendit ab astris,
 Purificans corpus, cor pariterq; pius. *L.*
 Hæc medicina potens cœli nos ducat in arcem,
 Interea terris dans medicamen opis. *CORPORIS.*
 Quod colimus fragiles Saluator respice clemens,
 Summeq; pascentes, protege pastor oues. *LA.*
 Protege quas recreas, hostis ne proterat illas;
 Consolidans dono nos sine fine tuo. *Corp.*
 Nam sumus indigni, quos omnes munere tali
 Tu pietate tua rex rege castra tua. *LA.*
 Hoc pater omnipotens cum Christo perfice clemens,
 Spiritus atq; potens, trinus & vnus apex. *CoR.*

*Versus ad regem suscipiendum, vt arbitror eiusdem
 Ratperti.*

S Alue proles regum inuictissimorum:
 Dominus DEVS exercituum memoriale tuum. *Salue.*
 Et tu ad Dominum DEVM tuum conuerteris. *Salue.*
 Misericordiam & iudicium custodi. *Salue.*
 Et spera in Domino DEO tuo semper. *Salue.*
 SALVE PROLES REGVM INVICTISSIMORVM.

Item de veteri Testamento.

B enedictus eris ingrediens, & benedictus egrediens;
 Benedictus in ciuitate, & benedictus in agro;
 Benedictus fructus ventri tui, & fructus terra tuæ.

a 3

Benc-

Benedicta horrea; & benedicta cellaria tua.
Dabit Dominus hostes tuos corruentes in conspectu tuo.
Faciatur te Dominus excelsiorem cunctis Gentibus.

Nothkeri Magistri.

14

Ave beati germinis
Inuicte Rex & inclite,
Omnis tibi militia
Occurrat ouans caelitem.
Intacta Christi Genitrix
Mater honora virginum,
Chorum pudicum socians,
Tibi procedat obuiam.
Agonothetæ Apostoli,
Victoriosi Martyres,
Omnesq; sancti ordines,
Semper vocent te laudibus.
Nos pro statu parui loci,
Reiq; modo pauperis,
Latantes pio Domino
Occurrimus in omnibus.
Hæc ipsa gaudent tempora,
Floreque verno germinant
Aduentus omni gaudio,
Quando venit optatior.

Ratperti ad Reginam suscipiendam.

15

Avrea lux terræ: dominatrix in elita: salus,
Quæ domibus nostris nunc benedicta venit.
Larga maneto tuis semper clarissima seruis,
Qui tibi mente canunt, carmen & ore ferunt. **A.**
Plus hodie solito radiat sol clarus in alto,
Cumq; serena venis nubila cuncta teris. **Q.**
Floribus arua nitent, quia te nos visere cernunt,
Fœtibus atq; solum germinat omne bonum. **A.**
Gloria magnificæ rutilans celsissima Roma,
Atq; ITALOS radiis comis amcenatuis. **Q.**
At tibi se famulam præbet GERMANIA fidam,

Sapius & facite cupit aspicere. A.
 CASARIS ipsa decus, populorum corrigis actus,
 Pluribus & validis imperitans populis. Q.
 Nunc sine fine vale, miserans & nostra tuere,
 Sit tibi magna salus, laus, honor, atq; decus.

Ad descensum fontis.

Rex sanctorum Angelorum 16.
 Totum Mundum adiuua.
 Ora primum tu pro nobis
 VIRGO mater germinis;
 Et minister patris summi,
 Ordines ANGELICI.
 Supplicate CHRISTO Regi
 Cœtus apostolici;
 Supplicetque per magnorum
 Sanguis fusus MARTYRVM
 Sancte GALLE pater alme
 Tuo fac oramine,
 Quo dignetur his festiuis
 Interesse gaudiis.
 Implorate CONFESSORES,
 Consonæque VIRGINES,
 Quod donetur magnæ nobis
 Tempus Indulgentiæ.
 Omnes sancti atque iusti
 Vos precamur cernui,
 Vt purgetur crimen omne
 Vestro subleuamine.
 Huius Christe rector alme
 Plebis vota suscipe,
 Quis plasmasti protoplastum
 Vt genus gignentium.
 Fac in terra fontis huius
 Sacratum mysterium,
 Qui profluxit cum cruore.
 Sacra Christi corpore
 Mitte sanctum nunc amborum

SPIRITVM paraclitum
 In hac plebem, quam recentem
 Fons BAPTISMI parturit.
 Præsta patris atque Nati
 Compar sancte spiritus,
 Vt te solum semper omni
 Diligamus tempore.

REX SANCTORVM ANGELORVM TOTVM VNI-
 DVM ADIVVA.

17.

Nocheri Magistri cognomento Balbuli Litanis
 rhythmicæ.

VOtis supplicibus voces super astra feramus,
 Trinus vt & simplex nos regat omnipotens. Ky.
 Sancte PATER adiuua nos. Sancte FILI adiuua nos.
 Compar his & SPIRITVS vnque nos intrinsecus. Vo.
 Sancta virgo virginum STELLA MARIS MARIA
 Tu pro nobis Dominum Ora CHRISTVM filium. Trinus
 Summæ sedis minister, Quis vt DEVS MICHAEL?
 Cum supernis ciuibus, sit nobis propitius K. L. Trinus
 Præco Christi IOANNES, Agni Dei ostensor
 Redemptoris BAPTISTA, Tu nos Deo commenda. Vo.
 Sancte PETRE, & PAVLE, cunctiq; APOSTOLI
 Vos orate pro vestris Christianis populis. Trinus.
 Iuncti sancto STEPHANO, vniuersi Martyres
 Estote auxilio populo catholico. V. L. K.
 Sancte GALLE succurre, sancte OTHMARE subueni,
 Nos cum CONFESSORIBVS, Adiuuando precibus. Trinus.
 O Martyr FELICITAS, Cohors atq; virginum
 Postulate pro nobis, Maiestatis Dominum. Vo.
 Omnes sancti Domini, Angeli & homines,
 Vos ad aures diuinas, ferte preces sedulas. Trinus
 Vt nobis remissio peccatorum donetur,
 Acris temperies, Terræque fertilitas. Ky.
 Pacem nobis imploret vestra intercessio,

Sancti

Sanitatem corporum, Et perenne gaudium. Ky.
 Ut famem & morbi vim, Amouere dignetur
 Omnipotens Dominus, obtinete precibus. Votis.
 Ut sauiens gladius, Et paganus populus,
 Depellatur à nobis, Te rogamus Domine. Trinus.
 Ut pastorem tueri, Nostrum velis & clerum,
 Omnes simul oramus, Iesu CHRE, audinos. K.
 Ut rex noster Chuonradus, Eius & exercitus
 Hinc & inde seruetur. Oramus CHRE, audi nos. Votis.
 Ut cruore redemptum Precioso populum
 Conseruare digneris, Oramus Chrifte, audi nos. Trinus.
 Animas Catholicas, In æterna requie
 Confoceri iubeas, Oramus Chrifte, audi nos. K.
 Omnes tibi canimus, Vniuersi clamantes,
 Vocibus & cordibus, Oramus Chrifte, audi nos. Trinus.
 Oramus Chrifte audi nos, Chrifte, Chrifte, audi nos.
 Kyrieleyson canimus, Chrifte eleyson psallimus. Votis.

*Hymnus Notkeri Magistri cognomento Balbuli de S. Colum-
 bano ad vtrasque Vesperas & ad
 laudes.* 18.

NOstri solemnis sæculi
 Refulget dies inclita,
 Quo sacer cœlos COLVMBÆ
 Ascendit ferens trophæa
 Sed priusquam eum mater
 In auras lucis ederet,
 E sinu solem prospexit
 Terris lumen diffundere,
 Qui post altus HYBERNIA,
 Sacro edoctus dogmate,
 GALLICA arua adiens
 Plebi salutem tribuit.
 Ægeri sonantur ocyus,
 * Nautis producit latices,
 * Piscis in vsum præbetur,
 Cedit imber à segete.

B

Prolem

* m. f. S.
 acuris.
 * m. f. pris.

Prolem capit sterilis,
 Ales rapinam reddidit,
 Fanis horrea augmentur,
 Abscissa caro sospes est,
 Tactus vidit, nec cernitur,
 Sentit damna ergastulum,
 Fugit pestis ab homine,
 Quam dæmon sæuus miserat.
LIGERI scapham retinet,
 Ablato furto prodeunt,
 Cæcusque lumen recipit,
 Præbendo cibus augetur.
 In cæca falis veniunt,
 Fera iussis obediunt,
 Fides patrari conscia,
 Nouit quod possit omnia.
 Deo patri sit gloria
 Eiusque soli filio,
 Cum Spiritu paraclyto
 Et nunc & in perpetuum. Amen.

Versus HARTMANNI ad suscipiendum Regem.

19.

SVscipe clementem, plebs deuotissima, **REGEM**,
 Ducq; canens **GALLI** tecta sub alta pij,
 Iam benedicte veni, rector dignissime Mundi,
 Dextera te **CHRISTI**, protegat arce poli,
Actibus in cunctis tibi prospera cuncta supernè
 Proueniant, votis & sine fine piis.
 Hoc nos instanter rogitamus pectore fido,
 Hoc petimus omnes, nocte dieque simul.
 Te nobis blandum dederat dilectio **CHRISTI**,
 Qui nosmet tanta sedulitate foues.
 In sita te nobis bonitas & sancta voluntas
 Ante dedit charum quam quoque visus eras.
 Cernere nunc faciem liceat virtute nitentem,
 Optio quod nostra sæpè cupita fuit.
 Rex Dominus Regum factor, Rectorq; potentum

Q.

Qui te terreno prætulit imperio.
Hic te confortet semper, virtute polorum,
Et secum regno lætificet supero.

WALDRAMMI, Decani.

16.

REX benedicte veni visens habitacula GALLI
OTHMARI tectis accipienda sacris.
Istud sanctorum concludit millia templum,
Quam subiens ædem, experiaris opem.
Iugiter ista suis te seruet turba sub alis,
Cuius RELIQUIAS hæc tenet aula piæ.
FRANCIA te SVEVIS, ð REX, direxit alendis,
Iam pecuare tuum pafce diu viduum.
NORICVS, & SCLAVVS, BEMANVS, SAXO, TORINGVS,
Corde manent alacri te dominante sui.
Occidua gentes, HYSANIA, GALLIA triplex
Se studeant properè sub tua scepra dare.
Italix populus diuerso sanguine mixtus
Ad te pigmentis, palliolisq; ruat.
Ebrus, Thermoodon, Trax, Nuchul, Bosforus, Vfens,
Sumant maxillis iam tua frena suis.
Hos inter populos nostri miserere Monarcha.
Commonitus fido à Salamone tuo.
Fias placatus nobis, maneatq; misertus,
Quos stirps SCOTIORVM suafit in hanc eremum.

Item, de quo supra.

IMperatorum genimen potentum,
Maçte regnorum nouitate mira,
Semper antiquis famulis benigne
Rex miserere.
FRANCIAE Regis micuère, patres
Fulgidi regis KAROLI, per orbem
Nec minus matres ALEMANNÆ tellus
Misit honoras.
Hic domus, hæc est patria creatus
Fautor OTHMARVS, BENEDICTVS abba,

b 2

GAL-

21.

Eiusdem
forse. im-
mediate e-
nim in m.
sequitur.

GALLVS Æ SCOTTIS VENIENS BEAUIT
 Omnia nostra.
 Barbaros terrenis, proprios foueto,
 Cum quibus omnes Orientis artes
 Immo quadrati superabis arui
 Summa vel ima
 Iuris & pacis moderator æquus,
 Temperas, fortis vigeas per omne
 Tempus, hic degens, super astra cæli
 Hinc abiturus.

Versus Raperti de S. MAGNO:

Mire cunctorum Deus & creator,
 Mitis & fortis, solidator orbis,
 Vota seruorum tibi subditorum
 Aspice clemens.
 Pangimus clarum cupidi triumphum,
 Mente gaudentes, simul & precantes,
 Sanctus vt præsens super astra gaudens
 Nos benedicat.

Ille dum vita fruitur caduca,
 Lucis æternæ radios videre,
 Visibus cordis studuit sub imis

Fretus ab altis.
 Nomen hic MAGNI referando plebi
 Viribus magnis, colitur celebris,
 Auctus à GALLO superis amando

Dogmate largo,
 Hostis inimitem domuit furorem,
 Pacis authorem comitando suauem.
 Omnibus sanctæ, placidæque vitæ
 Normula factus.

Ille post clarum remanens Magistrum,
 Eius exemplis inhians beatis
 Turbidum Mundi reprobans honorem,
 Terrea spreuit.

Spiritu pauper fuit hic minister
 Hinc & in regno micat ille dexter,

22.
 Et abemus
 vitam S.
 Magni ex
 m. mona-
 sterii S.
 Magni in
 pedepontis
 Ratis. scri-
 ptam à
 Theodoro
 socio S.
 Galli et S.
 Magni,
 quæ Theo-
 dorus in
 sepulchro
 S. Magni
 ad caput
 deposuit.

Mitis exstabat, tenet atque terram
 Viua gerentem,
 Feruido planctu simul hic dolebat
 Inde solatum Dominus coronat,
 Trifluis spretis, lachrimisque terfis
 Perpete regno. *Mira.*
 Famis en iustæ, pariter sitisq;
 Damna perpeffus, fuit hic beatus,
 Vnde diuinis dapibus repletus
 Gaudet in astris. *Mira*
 Hic fuit clemens, miserans misellos.
 Eius & iudex miseretur altus
 Tota cum Mundi species abibit,
 Finc sub vno. *Mira.*
 Corde nam mundo fuit atq; puro,
 Hinc Deum clare meruit videre,
 Filius summi simul & vocari
 Pacifer ipse. *Mira.*
 Persecutorem tolerauit iste,
 Iusta dum vouit, dominoque reddit,
 Inde cœlestem meritò decorem
 Possidet ipse. *Mira.*
 Bis quater summis speciebus ecce
 Preditus splendet pater hic beatus
 Omnibus nobis veniam benignus
 Conferat idem. *Mira.*
 Inde nunc cœli rutilans in aula
 Cuius æternæ sociusq; turmæ
 Nostra placatus pius & benignus
 Criminat ergat.
 Præstet hoc nobis genitor perennis
 Natus, & plenus patrii vigoris
 Spiritus sancti moderante nostros
 Lumine sensus. *Mira.*

6 3

Versus

*Versus ad sallemnem, per campos & montes processionem
de reliquiis S. GALLI, ibi tum praesentibus
ex eodem.*

23.

Iam fidelis turba fratrum voce dulci sonet,
Hymnum dicat, & serena partiatur dragmata,
Dulce pondus & beatum in lectica deferens.
Scandens & descendens inter montium confinia,
Silvarum scrutando loca, valliumque concaua,
Nullus expers ut locus sit istius solaminis,
Iamque caelum iamque Terra, iamque Pontus laudibus
Plaudat, atque circumquaq; vox emissa plebibus,
Auctorem patremque tanti tamque clari luminis,
Hinc exultent Astra caeli, lacteusque circulus,
Signa tum bisseña saltent, & corona nobilis
Ornatusque totus soli Conditori cognitus.
Nos istorum semper clara sequuti munia
Sanctitati tantae cantu perfonemus bombico,
Exaudire quod delectet cuncti placent seculi.
His inceptis assit alma **FELIX & THEOTOCVS,**
Assit **PETRVS,** hunc sequatur omnis atq; **APOSTOLVS**
MARTYR & CONFESSOR, atq; turba sancta **VIRGINVM**
Nunc Redemptor & Creator, auctor veri gaudij,
Largiatur aptam vobis virtutis fiduciam,
Ut sibi volendo digna, captemus perennia.

Item de quo supra Anonymi &c.

24.

Orector inuictissime,
Regumque sator inclite
Nostras preces cum carmine
Intende nunc piissime.
Timenda res est denique,
Præsumimus quam tangere
Artus est horum pangere
Quos tu beasti in aethere.
Absterge nostra quæsumus
Peccata, quæ commisimus,
Ut sancta membra tangere

Non

Non poena sit, sed primum,
 Adest fides promptissima,
 Spondens per ista munia
 Nos adiuuari certius
 Discedat hinc iam perfidus;
 Nam Spiritus exsydere
 Hæc creditur reuisere
 Gaudens honorem prouehi
 Quandoque reddendum sibi
 Nunc MAGNVS iste nomine,
 Maiorque Christi munere,
 Defendat alma gratia,
 Plebis viantis pectora.
 Portamus ecce cernui,
 Pignus decoris splendidi,
 Nunc plane nunc per ardua
 Ad sedis apta culmina.
 Hic ciuium cœlestium
 Lux clara splendet obuia,
 Ac compares fidissimi
 Iunguntur ore nobili.
 Illinc parentis gloriam
 Summique Nati gratiam
 Cum claritate Spiritus
 Lætis canamus vocibus. A.

De S. MAGNO.

Carmina nunc festis psallamus rite choreis,
 Obuia lætantes pectora qui ferimus.
 Aurea iam resonent redimitis carmina bombis,
 Quæ variis mixtim vocibus aura ferat.
 Nil sic perspicuum poterit vox clara referre,
 Vt deceat in tali nunc patris obsequio.
 Sic deuota tamen pandamus ora, canentes,
 Pectore de puro hos referendo sonos.
 Istuc iam properans Domini dilecte propinqua,
 Quo tibi condigna corporis Aula nitet.
 Hic tibi perpetuis resonent concentibus ædes

25.
 Incerti
 auctori,
 monachi
 raven S.
 Galli, atq.
 ut vide-
 tur, Hays,
 manni,
 propter
 quosdam
 eius ver-
 bus quosba-
 bet etiã in
 Litaniis.
 Humili
 Ossi-
 prece.

Oſibus & ſacris ſemper habetur honos.
 Dum læti famuli celebrant hic feſta benigni
 Laudibus inſtantes nocte, dieque tuis.
 Lætus ob hoc noſtros blandusque inuiſito ſines,
 Atque pius ſeruis auxiliare tuis.
 Iam nunc ſeruitiis famulùm conſueſce tuorum
 Proſper & hunc vultum ſpecte ſerene tuum.
 Dirige corda pius, & tempora dirige noſtra,
 Atque dies lætos ducere da famulos.
 Vt ſemper valeant tibi met cantare quieti,
 Te quoque cœleſti cernere luce poli.
 Sternere ſupplicibus iſta hæc modo patria noſis,
 Et venerans tanti ſuſcipe membra viri.
 Ipſas omnigeno decorans cum flore plateas
 Lumina perpulchris obuia lampadibus.
 Adueniunt pariter, nec non comitantur eundem
 Perſpicui fratres, angelici proceres.
 Qui ſancti feretrum circumuolitando beatum
 Alarum expanſu vndique membra tegunt.
 Inde COLVMBANVS noſter pater atque Magiſter
 Alpibus excuſſis aëriis que viis.
 Hic aderit præſens, alacrisq; ad gaudia tanta
 Agmina coniungit conſociata ſimul.
 Coniunguntur ei celeres, grefſusque fatigant,
 Tres quoque Francorum Scotigenæ pariter.
 Quos volitans fama aſciſcens ad gaudia tanta,
 Vnitos tulerit dulcibus obſequiis.
 Obuius hinc proprios GALLVS producit Alumnos,
 Longius occurſu appropereans rapido.
 Hunc circum medium numerofis cœtibus auctus
 Denſatur nitidus Cœlicolum populus.
 Omnes qui pariter ſancta de voce ſalutat
 Et proprios Lares MAGNÆ ſubire rogat
 Vt quos ætherei retinet communio templi,
 Hic quoque confortis iungat honoris amor.
 Interea ORTHMAR præſtabit cura Beati,
 Munio conſtructa quoque parata ſiat.

Vt nil displiceat venietis hospitis oris,
Omnia splendenti sed niteant facie.

Inuitatio S. MAGNI,

Anonymi.

36.

Miles ad castrum properes nouellum,
Pridem & notos repetas locellos,
Posside terram tibi preparatam
Iam comes GALLI, sociare illi,
Nos sua, MAGNE,
Miserat ad te
Oppido poscit.
Nunc studet ille
Te veniente
Nil remoreris.
Sexus vterque
Turba pedestris,
Vociferantur
Te, pater, atas
Vt veniendo
Et modulantur.
Quando parata
Tecta Patrone.
Ipsè tuere.
Ad tua quisquis
Te sibi poscat
Est misertus.
Igne nociuo,
Dæmonis astu,
Protege ciues.
Corporis vt qui
Condere partem
Inueris illos.

Pignora GALLVS
Tequè venire
Miles,
Rus laquearque
Comere lautè,
Miles.
Vir, mulierque,
Cætus equestris,
Miles.
Expetit omnis,
Cuncta mederis;
Miles.
Ingrediaris
Nos famulantes
Miles.
Limina stratus
Sancte fauere
Miles.
Grandine, morbo,
Marte, fameque
Miles.
Reliquiarum
Premeruerunt,
Miles.

*Haftenus
ex m. s. co-
dice qui
fuit sub
Conrado
caesare
exaratus.*
27.

Notheri phisici, seu xabionis, hymnus de vna virgine.

Hymnum beatæ virginis
Dic turba voce supplicis,
Lauda Deum per omnia,

c

Eius

Eius canens miracula.
 Infirma mundi eligit,
 Et magna spernens proiicit,
 Infirmat idem fortia.
 Confortat autem villia.
 Quod nunc in alma virgine,
 Palam valemus cernere,
 Sexum domans quæ labilem,
 Vitam gerebat cælibem.
 Pompofa mundi gaudia
 Contempfit vt ludibria
 Soli Deo se subdidit
 Illique totam tradidit.
 Deo patri fit gloria &c.

Eckhardi Decani. Hymnus de simplici confessor.

28.

Confessor æterni patris
 Inuicte miles filij
 Athleta fortis Spiritus.
 Nobis faue poscentibus.
 Crucem Christi tu baiulas,
 Christoq; confixus cruci
 Iocunda spernens seculi
 Gaudes modo in regno Dei.
 Nunc ergo nobis quæsumus,
 Præfens adesto cominus.
 Omne impetrando commodum.
 Atq; perenne gaudium. Præsta. p.
*De eodem S. GALLO Anonymi hymnus quotannis in iis
 solempne cantari solitus.*

29.

Vita sanctorum, via, spes, salusque,
 Christe, largitor probitatis, atque
 Conditor pacis, tibi voce, sensu
 Pangimus hymnum.
 Cuius est virtus manifesta, totum
 Quod pij possunt, quod habeat, quod ore,
 Corde vel factis cupiunt amoris
 Igne flagrantes.

Qui tua sanctum pietate GALLVM
Indicem lucis superæ dedisti
Eius vt docti monitis tenebras

Mente fugemus.

Hic ad exemplum volucris canora
Actibus sese prius excitauit,
Vt quod ingessit vigor instruētis

Vita probaret.

Qui potens verbo, venerandus actu,
Semper æternis inhians lucellis,
Plura virtutis meruit supernæ

Signa patrare.

Quæsumus Mundi fator & Redemptor
Vt sacris eius meritis tueri,
Hanc velis plebem, tribuens quod optat

Corde benigno.

Temporum pacem, fidei tenorem
Languidis curam, veniamque lapsis
Omnibus præsta pariter beatæ

Munera vitæ.

Ne quibus tanti dederas patroni
Prima prouisor documenta clemens,
Illius sacram patiaris vnquam

Defore curam.

Huius obtentu licet acitari,
Isto ne laudem tibi summe rerum
Rector acceptam, locus expedire

Cesset in æuum.

Hoc patris proles, pater hoc benigne,
Spiritus præsens, hoc vterq; compar,
Nunc & æterno facias perenni

Pariter seculo.

*NOTKERI Medici doctoris (vt eum antiquissimus defunctorum
liber appellat) excellentissimi Hymnus de S. OTH-*

MARO vsitatus etiam.

REctor æterni metuende secli,
Auctor & summa bonitatis ipse,

30.

Quas

c 2

Quas tibi laudes ferimus canentes,
Accipe clemens.
Festa quæ sanctis colimus trophæis,
Nomen OTHMARI resonant beati,
Cuius optandis meritis Creator
Illa dicasti.

Qui patrum normas imitando sacras,
Victor in duro validus duello,
Hostis atrocis rabiem subegit
Belliger audax.

Principum sævas doluit rapinas,
Inde raptorum studiis grauatius,
Martyris palmâ meruit superna
Scandere regna.

Eius ad sanctum tumultum patescit
Quanta splendoris teneat perennis
Dona, cum semper capiant ibidem
Lassa vigorem.

Cassus auditu, vacuus loquela,
Captus & gressu, capiunt salutis
Munus optatum, releuante sancto
Languida quæq;

Quæsumus nobis Dominator orbis,
Huius obtentu veniam misertus
Confer indignis, tribuens manentis
Gaudia lucis.

Hoc Pater summus, patris atq; Natus,
Præter & clemens vtriusq; Flatus.
Trinitas simplex, & vbiq; Princeps
Omne præsum.

S. NOTKERI cognomento BALVLI ad LVITVAR-
DVM Abbatem Bobiensem, Archicapellani, Caesaris prolectorem
(vt ipse loquitur) mirissimi GALLI, Concluso dedica-
toria Prioris partis sacrarum sequentia-
rum. Habentur in ipso opere.

31.

PATS LVITWARDE prior finitur calle sub arto.

Com.

Commotam cane post terram, miserum què profundum,
 Latitiamq; melos, sanctique decens habitaculum,
 Atque oculos Regi meditare intendere cœli;
 Hierusalem donec merearis scandere cellam,
 Qua deridebis quondam cedentia flagra,
 Et cum Rege tuo gaudebis hic crucifixo,
 Posterior pratis renitet cum floribus amplis.

De Spiritu sancto ANONYMI.

Pveumatis æterni Deus adsit gratia nobis
 Et tibi deuotos sanctificet famulos.

Purgator idem sordium,
 Discretor & ornatum
 Cunctis in se fidentibus
 Assit protector sedulus.
 Sanctorum cogitatum
 Suafor & meditatum
 Vnguento tuo quæsumus,
 Vnge nos sancte Spiritus:
 Spirando suauis sensibus
 Infunde lumen cœlitus
 Possint vt merè splendidum
 Contemplari principium.
 Ex prisca quondam vatibus
 Diuersis ænigmatibus
 Clausuram matris vterum
 Promissisti Dei filium.
 Electi gregis Principes,
 Et bellatores milites,
 Donasti forti pectore
 Nescio pœnis cedere.
 Intende votis supplicium
 Tibi nunc spirantium,
 Per quem deuoti gemitus
 Parantur Dei auribus.
 Dignatus idem hodie
 Terrestria inuifere,
 Formasti mores hominum

38.
 Ex restu-
 sistimo ce-
 dice

c 3 Excm-

Exemplar ad cœlestium.
 Splendor, virtus, laus tibi sit,
 Cum patre par & filio
 Sacrato sancte Spiritus
 Per sæculorum sæcula. Amen,

Carminis de S. STEPHANO fragmentum.
 ANONYMI.

33.

Primus in it STEPHANVS mercedem sanguinis imbre
 Afflictus lapidum, Christum tamen ille cruentus
 Inter saxa rogat, ne sit lapidatio fraudi:
 Hostibus ô primæ pietas miranda coronæ!
 En vice nos Stephanum Dominum pulsando canamus.
Agite. iam sequitur cantus soluta oratione.

Fragmentum Carminis S. TUCOLONIS.

Rex pie, Rex Regum, regnans ô Christe per ævum
 Qui mare, qui terras, cœli qui sceptrâ gubernas,
 Noxia depellens, culparum debita solvens,
 Qui super astra sedes, patri Deitate cohares,
 Es quoq; sermo patris summi, reparator & orbis,
 Lux, via, vita, salus, spes, pax, sapientia, virtus,
 Hic tibi laus resonet, chorus hic in laude resulcet.

De Epiphania.

34.

*Mezlerus
 putat esse
 Hartman-
 ni, nam in
 m. l. erant
 annexi
 versibus
 Hartman-
 ni.*

Tribus signis Deo dignis
 Dies ista colitur,
 Tria signa laude digna
 Cœtus hic persequitur,
 Stella Magos duxit vagos
 Ad præsepæ Domini.
 Congaudentes omnes gentes
 Eius psallant nomini,
 Nouum mirum, aqua vinum
 Factum est ad Nuptias,
 Mundus credit, CHRISTVS dedit
 Signorum primitias.
A IOANNE in Iordane

CARI

CHRISTVS baptizatus est,
Vnde lotus Mundus totus
Et purificatus est;
Lector lege. A summo Rege
Tibi benedictio
Sit; in cælis plebs fidelis
Pfallat cum tripudio. Amen.

Fragmentum de Natiuitate

ANONYMI.

Laudemus omnes Dominum,
Qui virginis per vterum
Paruus in Mundum venerat
Mundum regens quem fecerat.

35.

Aliud de S. Agnete.

Incerta virgo DEI sancto coniuncta pudori
Agnes accensa studet obuia lampade CHRISTO
Virginibus comitata piis, quæ carmine laudes
Concinit iste chorus recolens pia facta benignè.

36.

Item Tropus alius de Resurrectione Domini.

Exurge Rector Gentium,
Nec moriturus amplius,
Orbemque totum posside
Tuo redemptum sanguine.

37.

Item Versus alij vetustissimi de S. NOTKERO.

Optans misceri NOTKERVS in æthere plebi,
Cuius dulcisonis nox nunquam cessat ab hymnis,
Gaudia dum licuit crucis hoc in carmine luit
Quod Domino laudi, GALLO que studebat honori.

38.

Et.

Plurima falsidicis indulsit flens inimicis.
Pluraque pandebat fore quæ ventura videbat.

39.

De S. IOANNE EVANGELISTA.

Ad laudem Regis gloriæ .

Vox 40.

Vox intonet Ecclesiam,
 Propter IOANNIS merita
 Hæc recitans præconia.
 Proclamat saluberrimè
 Spiritus sancti carmine,
 Quam fideles perpendite.
 Vt percipiat gaudia
 Conditoris perennia :

Ecclesiam.

Et qui continens est &c.

Quia dulcis est gratia,
 Suavis misericordia,
 Mirabilis in gloria.

Cibavit illum pane &c.

Dum supra pectus Domini
 Recumberet altissimi.

Et aqua sapientie &c.

Vt paradisi fluminis
 Totum orbem cælestibus
 Irrigaret dogmatibus.

Et firmabitur &c.

Vt arce sion positus
 Præmineat virtutibus.

Et exalt. illum &c.

Cum æquo Mundi Iudice
 Throno sedentem gloriæ.

In medio Ecclesie &c.

In voce euangelica,
 Ad diuina præconia.

Et implevit illum Spiritu. &c.

Vt more volans Aquila,
 Solem spectet Iustitiæ.

Et stola gloriæ &c.

Inter sanctorum agmina
 Coronis rutilantia,
 Et luce solis candida.

locund. & exult.

In Angelorum curia
 Perfecta immortalia.

Et nomine æterno.

Quam

Quem dilexit præ omnibus
Unicus Dei filius:

Dominus DEVS noster.

O IOANNES Theologe,
O CHRISTE dilectissime.
Tuis latos solemnibus
Cæli coniunge gaudiis.

ANONYMI de Epiphania exponens lectionem *Isaia.*
surge, illum.

PRæsents Festi gaudia,
Æterna luce splendida,
Ita pandit Ecclesia,
Sub Ierusalem specie,
Quæ iacebat in tenebris
Per primi culpam hominis.

Surge &c. gloria Domini super te orta est.

De virginali vtero,
Obumbrante paraclito,
Teste vatam præconio.

Quia ecce tenebrae operient &c.

Iudæa enim perfida,
Peccatis obscurissima,
Contempsit hæc præsentia,
Cælestis Regni lumina.

Super te autem orientur DEVS,

Cuius ortu tripudians
Angelorum symphonia,
Sub noctis canticinio
Dulci depromptit organo.

Et ambulabunt &c.

Stella ducente præuia
Ad pueri cunabula,
Vbi lactat puerpera,
Ipsam, qui regit sæcula.

Leua &c. venerunt tibi.

Vt fidei per gratiam
Prouehantur ad gloriam,
Filij tui de longe &c.

Supre-

Supremi, Regis gratia
 Qui praconum instantia
 Ex quadro Mundi latere
 Intra sinum Ecclesiae
 Multos in fide colligit,
 Et caeli ciues efficit.

Tunc videbis &c. omnes de Saba venient,

Cum myrrha imputribili
 Ad sepulchrum Domini,
 Cum Deus & rex gloriae
 Adoratur in homine.

Tropus de Natiuitate

42. **L**audemus omnes Dominum,
 Qui virginis per vterum
 Patrus in Mundum venerat
 Mundum regens, quem fecerat.

Alius de S. IOANNE Euangelista.

43. **D**ilectus iste Domini
 IOANNES est Apostolus,
 Scriptis cuius & monitis
 Pollet decus Ecclesiae.

Alius de Epiphania Domini.

44. **F**orma speciosissimus,
 Manuq; potentissimus,
 Ex Dauidis origine
 Natus Maria Virgine

Huiusmodi, ut appellat, tropos, quos ubiq; sequuntur grauisimae antiphonae. utrum vero etiam hoc sit, mihi incompertum, sed valde credibile est.

NOTÆ.

Quia hos, ut appellant, tropos, sicut Merlerus putat à S. Tutelone conscriptos, volui, ut sciatur quis Tutelo sit, subiungere, que Merlerus habet lib. de illustr. viris S. Galli. B. Tutelo (qui olim vulgo sancti Gütli) magnorū & nobilium parentum filius, Monachus in S. Gallo Professor, pictor, poeta, orator, musicus & egregius dixerunt, in vtraque lingua potens, promptus natura, serio & ioco, festiuus, voce clarus, callatura elegans. Pingebat aliquando in Merensum

sum vrbe imaginem D. Virginis, & ecce duo angeli ad ipsum in habitu peregrinorum accedentes elemosynam petunt, qua accepta ad quendam clericum sese conuertunt, & aiunt illi: Domina illa, qua illi radios ira ad manum dat, nunquid illius soror est? Strupens clericus (quia ibi consistens nihil simile videbat) appropinquat, & quod antea latuit, etiam illi fit palam. Vnde se cohibere non valens, ait illi: Benedictus tu Domine pater, qui tali Magistra vreris ad opera? Qui cum ipsos quid dicerent nescire assereret, vehementer in illos inuectus, ne cui tale quid dicerent, interminatus est. Statim peregrini transeuntes disparuerunt. In crastinum autem cum gloriam talem de se plures audiret dictitare, occulte sese subtrahens, cecidit è medio, neq; iam vltra in vrbe illa operari volebat. In planitie autem ipsa aurea cum reliquisset circulum vacuum, nescio cuius arte tales calati sunt apices:

Hoc panthea pia calauerat ipsa Maria. Et imaginem quidem quasi sedentem cunctis adspicientibus mirè venerandam tanquam viam reliquit. In reditu autem ad monasterium (dicebant patres) cum signum ad Missam daretur, in villa quadam per inuocationem S. Galli demonium eum eiecisse ex quodam in templo illo tunc debacchante. Erat in publico letus, in angulis lachimofus, in choro strenuus, honoris Dei zelator mirus. Et cum egregiè doctus esset, edidit non pauca ingenij & deuotionis sue monumenta, ex quibus sunt multi tropi & melodia, quarum etiam in S. Missa vsus est. Cuius vniuersa dictata singularis & agnoscibilis melodia sunt, quia per psalterium seu per Rotam (textus habet Rotham) qua potentior ipse erat, neumata inuenta dulciora sunt, vt apparet in: Hodie canendus est. Et. Omnium virtutum gemmis. Quos quidem tropos Carolo Regi ad offerendum, quum ipse Rex fecerat, obtulit canendos. Qui rex etiam: Viri Galilaei, cum diefasset, Tuteloni versus addere iniunxit, vt aiunt: Quoniam Dominus Iesus cum esset. Omnipotens genitor, fons, & origo, cum sequentibus. Et c. hos enim solos libuit adferre, vt si musicus sis, quam distaret melodia sit, videas. Mortuus est opinione omnium sanctus, & sepultus in Monasterio in sacello S. Catharinae (quod sicut & ceterum illi contiguum S. Tuteloni vocatur) ad dextrum altaris cornu, hoc epitaphio.

Virginis almificae pictor egregius Tutelo
 Excellens meritis & pietate potens,
 Nemo tristis abit, qui te colit & veneratur,
 Fers cunctis placidam quippe salutis opem.

Floruit tempore S. Notkvi sub Bernardo Abbate circa an. 883. De eo Eckerhardus in libris casuum & Benedictionum, & codex ante 800. annos scriptus. Bruschius & c. Haec Merxerus, qui diligentissime ex antiquis monumentis collegit.

d 2

Versus

Versus in Natiuitate Domini canendi in processione.

45.
Habenur,
sicut &
tres sequē-
tes hymni
in vetu-
stissimo
m. scilicet
argenteo,
gemmis,
auro olim
vestito.

S Alue mirificum semper Deus in patre verbum,
Mirifico partu iam caro carne satum.
Venisti Mundo noua gaudia condere maesto,
Et tibi deuotis pandere te famulis.
Perfultent nostrae tibi Virgo Maria canenz,
Quae rutilas tantis congrua mysteriis.
Sed quae condignas tibi lingua rependere laudes
Praeualeat, extollens nomen ad astra tuum?
Quem non immensi capiat teres orbita Mundi
In tua se clausit viscera factus homo.
Coelum curauit, sola fecit, & æquora fudit,
Principij princeps, omne quod est faciens.
Excrefcens lapis, absq; manu de monte reuulsus,
Mole sui Mundum obtinuit stupidum;
Semper cum Patre cui virtus & gloria, forsq;
Equiparet regnum, splendor, honor, solium.

In Epiphania.

46.

S Alue mirificum semper Deus in patre verbum,
Mirifico partu iam caro carne satum.
Hoc foecundata, & caelesti ex rore rigata
Florueras Virgo tu benedicta Deo,
Natum lactasti, gremioq; fouendo locasti,
Qui tuus est Auctor, filius & Dominus.
Ingratus noxae timor omnis abesto veteranz,
Iam nouitas regnat, totus & orbis ouat.
En Iesse Virgam decorat, benè flosculus illam,
Vatis vt exorsa praecinueret sacra.
Excrefcens lapis, absque manu de monte reuulsus
Mole sui mundum obtinuit stupidum.
En nunc impleuit quod ea per enigmata clausit,
Pandit & obscura gratia luce noua.
Testatur fidis gregis angelus ipse magistris,
Eius in exortu luce micans rutilus.
Hoc festum tanti canit haec pia vota diei,
Stella recens clamat, aucta dies iubilat.
Semper cum patre cui virtus &c. vt supra.

Ad Sa.
O. h. m.
Ad cru-
cem.

Ad cru-
cem.

In choro.

In festiuitate S. Othmari,

Versus ad processionem.

479

Festum sacramentum psallimus,
CHRISTO canentes laudibus,
 Qui dat coronam testibus,
 Nobis det indulgentiam
OTHMARVS Abbas vocibus
 Orandus est concordibus,
 Quem factor ipse cœlitus
 Donauit hic virtutibus.
 Hunc esse patrem patriæ
 Latetur omnis Sueuia.
 His natus, hos nunc confouet.
 Placando **C**HRISTVM plebibus.
 Hic dona sancti **S**PIRITVS,
 Accepit annis paruulus,
 Ipsum datorem munerum
 Spargens in oras exteras.
 Omnes gradus hic presbyter
 Orant beatis moribus,
 Patri preces cœlestium
 Votis litando munerum.
 Communis hic vitæ sator
 Seu magnus extat conditor,
 Prælatus Abbas in colis
 Huius loci prænobilis.
 Fit pauper hic pro paupere,
 Cunctos egentes confouens,
 Dum quod dat eis paruulis,
CHRISTVM respectat, fratibus.
 Nunc gaudet in regno **D**EI
 Functus corona præmij,
 Quam **C**hristus illi reddidit,
 Pro quo labores sustulit.
GALLO patri laudabili
OTHMARVS Abbas iungitur,
 Istum locum qui iugiter
 Tutentur, & nos supplices.

Ad S.
Othma,

d. s. Virtus.

Virtute semet viuere
 Demonstrat hic credentibus,
 Certum fide quod quærimus.
 Præbet pater sanctissimus.
 Effunde voces plebs Dei,
 Commissa desse noxia,
 Astat rogator gratia,
 Reddens æquum quod suscipit.
 Absolue clementissime
 Nexu ligatos criminis,
 Delens malum quod respuis,
 Addens bonum quod respicis.
 Laus sempiterno sit patri
 Nec non perenni filio,
 Sanctoque sit spiramini,
 Per sæculorum sæcula.

In choro:

In susceptione Principis.

48. **S**alue festa dies, laudabilis, atque beata,
 Qua Deus in seruum vidit ab arce suum.
 Ecce redit princeps laudandus carmine nostro,
 Gaudia sint, populo quod redit ille suo.
 Viue diu Princeps, post plurima prælia victor,
 Vndique deficiunt, qui tua damna petunt.
 Virtutum meritis tua vita refulget honesta,
 Hinc te laude frui fecit in orbe Deus.
 Infula sincerum nunc ornet splendida vultum,
 Omnipotens tibi laus detur ab inde Deus.
 Inuidia magna correptus præsul iniquus
 Inuidet, atque gemit quod Deus ista facit.
 Nequiter intendens te vincere vincitur ille,
 Concidit in foueam cuius & auctor erat.
 Defensus meritis, in honore manens bone Princeps,
 Digne susciperis, psallimus inde tibi:
 Nos tuus aduentus condigne psallere cogit,
 Sit tibi pax requies, sit benedicta dies.

D. P. N. NOTKERI BALBULLI hymnus de omnibus
sanctis cantari solitus.

OMnes superni ordines,
Quibus dicatur hic dies,

Mille milleni millics,
Vestros audite suppliccs.

Primum virtutes igneæ

Mox repletę scientiæ

Exin iuuate nos prece

Sessiones Dominicę.

Dum nos cęlestes Domini,

Et principes pręualidi,

Potentiaque pręditi

Estote nobis placidi.

Hinc ditati virtutibus,

Vosque tremendi nutibus

Et fulgurosi vultibus,

Christi fauete plebibus.

Omnes quos Dei gratia

Ab hac exemit patria,

Bona donate cęlestia,

Nostra laxate crimina.

Tu pater assis Abraham,

Claram regens profapiam,

Cum ipsis necessariam

Nobis precando veniam.

Tandem Dauid hymnidicia

Hinc inde stipatus choris,

Pulcher coronis regiis,

Cunctis succurre miseris.

Sacer adesto flagitans

Cętus futura prędicans,

Nobis Christum concilians,

In cęlo iam tripudians.

Omnes, dum carnem induit,

Quos CHRISTVS pręsens docuit,

Quosque absentes imbuit,

Erigite, qui coruit.
 Nostros supreme clauiger,
 Et nouæ pacis legifer,
 Omnisque CHRISTI crucifer,
 Actus mundate pariter.
 Nunc omne sacerdotium
 Primus ordo Pontificum
 Clerum ducendo subditum,
 Fletum tergite supplicum.
 Nunc posce nobis Genitrix
 Omnisque carnis domitrix,
 Ut cesset culpa perditrix.
 Et plebs soluatur debitorix.
 Istud concede Trinitas,
 Et indiuisa vnitas,
 Domus regens pacificas
 Etates per interminas. Amen.

50. Sequentis Lamentationis profam fecit S. NOTKERUS, cum in Martindobel, pons in loco præcipiti & periculosissimo edificatus. Quis autem versus adiecerit, nescio. Descripsi ex vetustissimo codice. Vbi cum modernis etiam notis est. Media vita in morte sumus, quem quærimus adiutorem, nisi te Domine, qui pro peccatis nostris iuste irascaris.

Ach.

Homo perpende fragilis,
 Mortalis, & instabilis,
 Quod vitare non poteris,
 Mortem quocunque ieris.
 Aufert te sapissime.
 Dum viuus libentissime.

Sanctus Deus.

Vx.

Calamitas inedia
 Vermis fremit inuidia,
 Dum audit silentem animam
 Mortalis essem vtinam,
 Nec Christi fortis gladius
 Transiret, & non alius.

Sancte fortis.

Heu.

Nil valet nobilitas,
 Neque sedis sublimitas.
 Nil generis potentia,
 Nil rerum affluentia,
 Plus pura conscientia
 Valet mundi scientia.
 Sancte & misericors saluator amarae morti ne tradas nos.

*Eiusdem S. NOTKERI ad Ruodbertum Episcopum Met:
 bymni 4. de vita & miraculis protomartyris
 STEPHANI.*

Hymnus primus de passione S. STEPHANI.

Primus ex septem niuis columnis,
 A Petro electus STEPHANVS beato,
 Voce, vel signis medicans misellis,
 Claret in orbe.

Qui breui verbo replicans priora
 Persequutores docuit piorum,
 Esse ludzos, prohibitate cassos,
 Fellesque plenos.

Nec nouum quid, quod Dominum furore
 Impio, ad poenam crucis impulerunt,
 Cum Prophetas, vel Patriarchas ante
 Saepè necarent.

Hisce praedictis, licet angelorum
 Ille fulgeret facie decorus,
 Ceu prophanum incenibus vrbis altæ
 Eiiciebant.

Saulis & curæ induvia calentes,
 Ne piger forsan furor impeditus,
 Tardius sanctum lacerare posset,
 Deposuerunt.

Et
 Ipse Not-
 kerus in
 vita. S.
 Galli re-
 fert hosce
 versus ad
 Ruoper-
 tum Epi-
 scopum
 Metensem
 scripsisse.

d s

Tum

Tum volant crebri lapides per auras,
Instar ingentis pluuiæ, vel imbris,
Vineæ tandem sterili negandi

Atque nociuz
Sed tamen sanctus pietate plenus,
Persequutori veniam precatur,
Atque pro crudis lapidum pruinis

Pronus adorat.
Huic ad exemplum Deus ipse magnum
Præstitit sese conspicendum omni
Sæculo, quod profuerit caput eeu

Martyriorum.
Nam quis audebit dubitare, sese
Quod Deus seruet pius in futurum?
Quando in præsentis STEPHANO videndum

Præbuit ipse.
Ut fides iam conspicuè vireret,
Visibus nostris propiante cælo,
Vel patri summi renitente Nato

Æthere aperto.
Spiritu vel se manifestè in ipso
Effe prodente STEPHANO benigno,
Talibus signis, pia trinitatis

Quæ bona fulgent.

*Hymnus secundus de Revelatione corporis
S. STEPHANI.*

52.

CVM S. STEPHANVS necis petrinæ
Multatus misera iacere sorte
Compertus fuerit Gamaliheli,
Compassus bonus ille non nocenti
Pocit Christicolas, pia rapina,
Corpus tollere dentibus leonum:
Vectum nauicula quod ipse sumit,
Conditumque suo locat sepulchro,
Et planctu nimio sequente curat.
Ac post mortuus, applicatur illi;

Et post tempora valde multa, sese
 Pandit presbytero, docetque clausa:
 Ioanni studet ille nunciare
 Sancto Pontifici simulque sumptum
 Thefaurum STEPHANI, SALEM ferebant:
 Et tunc arida vel siti perusta,
 Accepit pluuias diu negatas
 Tellus, germinibus soli creandis.
 Hoc testem decuit honore tolli,
 Imbrem qui lapidum ferebat vltro;
 Orans impia ne manus periret.

*Hymnus certius de miraculis ipsius in Africa
 ostensis.*

VT reuelatus STEPHANVS micabat,
 Ossa sunt eius celeri meatu
 Africanorum steriles per agros
 Sparsa ferendo,
 Flore de quorum mulier medelam,
 Dante praeceto, meruit patrono,
 Quos tenebratis oculis propinquans
 Vidit apertè.
 Messe de quorum medicina dulcis
 Deuehenti Pontifici fidelis
 Venit, vt nec fistula parua morbo
 Iam superesset.
 Calculi morbus nimius, vetusque,
 Quo laborans Eucherius periret,
 Temperamento Stephani salubri
 Est superatus.
 Mortis & saeuum Stephanus periculum,
 Veste signata ac citius remissa,
 Sic repressit, presbyter vt salutis
 Munera ferret.
 Martialis tu, Stephani gemella
 Sospitans cura, Dominum potentem

53.

Mortis

Mortis & vitæ celebrare CHRISTVM
Sæpe solebas.

Stephanus quondam podagram remouit
Cœlitus latis precibus benignis
Vcl reuelato medicantis vſu

Blandus patri.

Cum puer, ſueto pueris iocandi
More, inter boues tereret terendus;
Stephano, extinctus, medicante

Eſt reuocatus.

NONNA desperans reditum de arta
Fauce mortis, mox tunicam beato
Stephano miſit. moritur, reducta

Qua reuiuifici.

BASSVS & NATAM ſimili medela
Mortuam, vitæ reuocauit. horis
Stephanum multis lachrymis miſertum

Mollificando.

Filius paruus, patris omne charum,
Spiritus iam iam vacuus calore,
Stephani tactus oleo reuixit

Morte remotus,

Hæc ELEVSINVS Stephanum patrare
Audiens, natum exanimem ſerebat,
Martyrum Chriſti manibus medendum.

Eſtque ita factum.

Æmulans PETRONIA quem miſella
Stephanum pernix medicum requirit,
Fascino ſpreto, celerique gaudet

Munere ſancti.

Paulus autem, Palladia ſorore,
Se per orbem comitante ſatum
Stephani nutu caruit tremore,

Ac ſoror ipſa.

Hæc mihi Doctore retulit peritus,
Nomen Auguſti merito retentans,
Quæ tibi præſul, venerande Ruodbrecht
Pango tenenda.

Auguſt-
dus.

Hym.

*Hymnus quartus de miraculis eiusdem in Cismarinis
partibus.*

54

Ordinis sacri Stephanus honore
Partibus pollens ASIÆ calentis,
Finibus tandem occiduis rosarum

Sparfit odores.

Quos volens plantare beatus ille
Verna MARTINI, vigilans in omni,
De fera accepit sine clauē, clausit

Et sine clauē.

Qui precabatur veniam imperitis,
Ipse proteruum STEPHANVS repressit,
Innocentes eripiens, reumque

Fune retentans.

In mari nauis propior periculis,
Per manum sancti Stephani retracta,
Aut canes Scyllæ, aut rabiem Charybdis

Salua refugit.

Est Domus Mettis Stephani cruore
Sacra, quæ tantum superesse diris
Posset Hunnorum gladiis, rogisque

Sanguine tuta.

Quæ Ducis NATAM, medicante GALLO

Liberatam dæmonio furentem,
Regis abstraxit thalamis, amore

Integritatis.

Fontis Hispani Stephano patrante,
Munus æternum memorare dignum
Qui lauandis profluit, atq; lotis

Conditur altè:

Sed cum hoc Baptistarium, caballis
Improbis quidam stabulum pararet,
Febre correptus, Dominum præibat

Ad phegethontæ.

Hoc loco, cultrum socio retraxit
Impudens quidam, vacua sed vrna

Mente

Mente præcepta, Stephano iubente
 Reddidit ipsum.
 Eger & * balbus, vitiisque plenus,
 Ore polluto Stephani triumphos
 NOTKER indignus cecini, volente

Præsule sancto,
 Flore RVODBERTVS iuuenale qui nunc
 Cor senum gestans, senium beatus,
 Ac piis plenus meritis, videre

Promereatur.
 Pacis optata potiens quiete,
 Hostis & diros superans mucrones,
 Quem furens misit Boreas, fugandum
 Vel perimendum.

Vt Trinitatis benedicta virtus
 Adibus cunctis, domibusque cunctis
 Per preces magni STEPHANI, canatur
 Tempore longo. Amen.

Si mihi non vultis, oculis vel credite vestris.
 Vos saltem binas piscis mihi mittite spinas.

55.
 Hec in m.
 s. annotata
 erant.

HOS duos versus NOTKERVS BALEVLVS fratribus Augiensibus
 cum fungo, quem Moruch vocant, in angulo apud S. GALLI
 trum Pyralis in hyeme nasci aliquot annis solito loco suo. Nam cum ipsi
 rerent, in Alaspach, piscem quem Mand, vocant xii. palmarum appen-
 sum, loco nomen dedisse; ipse incredubilia narrantibus, etiam de S. GALLI
 loco se mira esse dicturum respondit. Et supra dicti nominis Fungum in
 Ianuario ibi natum se vidisse subiunxit, idque ipsum illico quasi falso
 rum pari voce dicentes, derisui habebant, sed ipse, ut dixi, sequens
 iidem ibi Fungo nato, dicta factis compensavit, Fungum mittens, et fortiter
 hoc distichon. Causa tamen erat Fungi in angulo illo pyralis nasci soliti, quod
 aque ductus eundem angulum præterfluens rigauit; et calor pyralis
 nimius, sed caumate aque mixtus illum attingit, et fortiter parere præter
 quam terram fecit; et fungos quidem primitus, mox etiam et præter
 quædam virentia, stris et glacie foris sub diuorigenibus,
 vapor idem produxit.

De S. Columba ad FETOLIVM.

Accipe quaso,
 Nunc tripodali
 Conditam versu
 Carminulorum
 Munera parua:
 Tuque frequentes
 Mutua nobis
 Obsequiorum
 Debita redde,
 Nam velut æstu
 Flantibus austris
 Arida gaudent
 Imbribus arua;
 Sic tua nostras
 Missa frequentes
 Latificabat
 Pagina mentes.
 Non ego posco
 Nunc peritura
 Munera gazæ;
 Non quod avarus,
 Semper egendo,
 Congregat auram,
 Quod sapientum
 Lumina cæcat,
 Et velut ignis
 Flamma perurit
 Improba corda.
 Sæpe nefanda,
 Crimina multis
 Suggestit auri
 Dira cupido:
 Ex quibus ista
 Nunc tibi pauca
 Tempore prisco
 Gesta retexam.
 Extitit ingens

Causa malorum,
 Aurea pellis;
 Corruit auri
 Munere paruo.
 Cæna Deorum
 Actibus illis
 Maximalis est
 Orta Deabus.
 Hinc populavit
 Troiugenarum
 Ditia Regna
 Dorica pubes,
 Iuraque legum,
 Fasque nefasque
 Rumpitur auro.
 Impia quippe
 Pigmalionis
 Regis ob aurum
 Gesta leguntur.
 Sic Polydorum
 Hospes avarus
 Incitus auro
 Fraude necavit.
 Fœmina sæpe
 Perdit ob aurum
 Casta pudorem.
 Non Iouis aurum
 Fluxit in Imbre:
 Sed quod adulter,
 Obtulit aurum.
 Aureus ille
 Fingitur Imber.
 Amphiarum
 Prodidit auro,
 Perfida coniunx.
 Hectoris heros
 Vendidit auro

S. Colum-
 banus fuit
 magister
 S. Galli et
 Norkerus
 vocat S.
 Columba-
 bani pre-
 sectorem
 cellula S.
 Galli. Erat
 hic in m. s.
 carmen
 quoq. S. Co-
 lombani
 de avari-
 tia; quod
 edidit. Iom-
 x. antiquus
 lect. in ap-
 pendice:
 hoc titulo:
 Ad Hinnal-
 dū. Sed in
 s. codex hic
 vocat Se-
 shum, et
 primus
 versus ita
 legitur: Sui
 scipe Sæbe
 libens, et
 perlege
 mente se-
 renus. Dicit
 Colum-
 bani.

Cor.

Corpus Achilles
 Hoc referari
 Munere certò
 Nigra feruntur
 Limina Ditis.
 Nunc tibi possem
 Plura referre,
 Ni breuitatis
 Causa vetaret.
 Hæc tibi frater
 Inclite, parua
 Litterularum
 Munera mittens
 Suggero vanas
 Linqere curas.
 Desine quæso
 Nunc animosos
 Pascere pingui
 Farre caballos;
 Lucrag; lucris
 Accumulando:
 Desine nummis
 Addere nummos.
 Vt quid iniquis
 Confociaris,
 Munera quorum
 Crebra receptus,
 Odit iniqui
 Munera Christus:
 Hæc sapienti
 Despicenda,
 Qui fugitiuæ
 Atque caduceæ
 Cernere debet
 Temporavita.
 Sufficit autem
 Ista loquaci
 Nunc cecinisse

Carmina versu.
 Nam noua forlan
 Esse videtur
 Ista legenti
 Formula versus;
 Sed tamen illa
 Troiugenarum
 Inclita vates
 Nomine Sappho
 Versibus istis
 Dulce solebat
 Edere carmen.

Si tibi cura
 Forte volenti
 Carmina tali
 Condere versu,
 Sempervt vnus
 Ordine certo
 Daçtylus iste
 Incipiat pes:
 Inde sequenti
 Parte trocheus
 Proximus illi
 Ritè locetur.
 Sæpè duabus
 Claudere longis
 Vltima versus
 Iure licebit.

Tu modo frater
 Alme FEDOLI,
 Nectare nobis
 Dulcior omni,
 Floridiora
 Dociloquorum
 Carmina linquens,
 Friuola nostra
 Suscipe latus.

Sic tibi CHRISTVS
 Arbiter orbis,
 Omnipotentis
 Vnica proles,
 Dulcia vita
 Hæc tibi dictaram morbis oppressus acerbis
 Corpore quos fragili patior, tristiq; senectæ:
 Nam dum præcipiti labuntur tempora cursu,
 Nunc ad Olympiadis ter senos venimus annos.
 Omnia prætereunt, fugit irreparabile tempus.
 Viue, vale, lætus, tristisq; memento senectæ.

Fragmentum Carminis S. NOTKERI de Psalmodia.

57.

SI quod voce sonat, fido mens pectore promat,
 Nec clamor Domini tantum sublimis ad aures,
 Quantum vox humilis, placido de corde propinquat.

*Memoriale Reuerendissimi D. BERNARDI Abbatis secundi,
 quod dedit cuidam fratri Monacho, cum eum ad Aca-
 demiam litterarum causa mitteret.*

58.

1. Studium pietatis sit tibi in primis commendatum.
2. Cognitionem Domini Creatoris, Redemptoris ac Seruatoris tui feruentissimo animi desiderio appetas; adque eam peruenire, quantum fieri potest, contendas.
3. Te ipsam, atq; defectus tuos & malas consuetudines, diligenter inspicias, & cognoscas, emendareq; omni conatu studeas.
4. Habitum virtutis fac acquiras.
5. Difficultates occurrentes viriliter vincas.
6. In bonas litteras sedulo incumbas.
7. A nimio vino, tanquam à veneno, abstineas.
8. Vocationem ac professionem tuã sepius in animũ tuum reuocet.
9. Verum amorem monasticæ disciplinæ imbibas, statumq; tuum fac optime cognoscas.
10. Omni obedientia Patribus ac Magistris tibi ppositis te subiicias.
11. Inobedientium, ac irreligiosorum consuetudinem deuites.
12. Tempus bene colloces, ac cum fœnore redeas.

Ora pro me.

F. Bernardus Abbas S. Galli.

Ex 116

Extas in bibliotheca S. Galli Tabula quaedam seu (ut videtur) nota
sanè per quam vetusta & ampla ex pergamento ad GOZBERTVM
in qua etiam totum monasterium secundum omnes etiam abiectiones effi-
nas descriptum est. (ut quidem ego colligo ex eo, quod ibi appellatur
GOZBERTVM filium) ab Episcopo aliquo, qui fuerit vel Monachus, vel
studiosus, vel certe aliis demum Monachis & Monasterio famulari.
Eam tabulam index quidam centenarius nominat S. MARTINI Monas-
terii, ex eo, ut arbitror quod aliquid in tergo ipsius est de vita S. Martini, sed
ut ex titulis & sic manifestum est, non est, nisi S. GALLI Monasterium, pro
fuit GOZBERTI temporibus Monasterium. Epigraphen in signum ma-
sonum sic auctor carminicè dicit.

Oratorium S. Petri.

39.

Hic PETRVS Ecclesie pastor sortitur honorem.
Disticha 7. columnarum, quae sunt in externa parte summi Temp-
quod habet in longum pedes CC. in latum autem XL.
interiorem sui partem.

Latitudo
veriusque
partium.

Bis senos metire pedes interq; columnas;
Ordine quas isto constituisse decet.

Baptisterium.

Ecce renascentes suscepit Christus alumnos.

Altare S. Salvatoris. Ad Crucem.

Crux, via, vita, salus, miseriq; redemptio mundi.

Analogium Evangelii.

Hic Evangelicè recitatur lectio pacis.

Super Cryptam S. Columbanii. Altare SS. Mariae & Galli,
in quo est sarcophagus S. Galli.

Sancta super Cryptam sanctorum structa nitentur.

A tergo Altaris.

Hic Pauli dignos magni celebramus honores.

Extra Templum ad Orientem.

Hic sed domatibus paradisi plana parantur.

Ad Occidentem.

Hic paradisi acum sed tecto sternito campum.

In eodem Campo disticha 7. Co-
lumnarum.

Has interq; pedes denos moderare columnas.

Murus.

Hic muro tectum impositum patet, atque columnis.

Porta in muro.

Adueniens aditum populus hic cunctus habebit.

Via ad portam.

Omnibus ad sacrum turbis patet hæc via templum,

Quò sua vota ferant. vnde hilares redeant.

Ad Australem vie plagam.

Ovile.

Hic caulas ouium caute dispone tuarum.

Cubile famulorum.

Hic requiem inueniat famulatum turba vicissim.

Stabulum caprarum.

Ista domus cunctas nutrit, seruatq; capellas.

Stabulum suum.

Iste suus locus enutrit, custodit adultas.

Stabulum armentorum.

Hic armenta tibi lac, foetus atque ministrant.

Domus Equarum.

Hic foetas seruabis equas, tenerosq; caballos.
Hæc omnia cis viam versus Orientem magis.

Ibidem porta famulorum ad Templum.

Tota Monasterio famulantum hic turba subintrat.

Stabulum bouum & equorum.

Ista bubus conseruandis domus atque caballis.

Hospitium peregrinorum & pauperum.

Hic peregrinorum letatur turba recepta.

Alibi.

Hic habeat fratrum semper sua vota minister.

Porticus ante Ecclesiam.

Hic pia consilium pertractet turba salubre.

Porticus ante domum stet hæc fornace calentem.

Hæc domui adsistit cunctis qua porgitur esca.

Huic porticui potus quoque cella cohæret.

*Officine variorum artificum
ad meridiem.*

Hæc sub se teneat fratrum qui tegmina curat.

c 2

Ibi-

Annus Dor
miorum
subtus ha-
bens cale-
factoria
eiusdem
domus.

Ibidem Horreum.

Frugibus hic instat cunctis labor excutiendis,
Item adhuc ad Orientem magis.

Cemiterium fratrum, cuius in medullio crux.

Inter ligna soli hæc semper sanctissima crux est,
In qua perpetuæ poma salutis olent.

Hanc circum lateant defuncta cadavera fratrum,
Qua radiante iterum Regna Poli accipiant.

Paulo exterius, Hortus.

Hic plantata olerum pulchrè nascencia vernant,
Gallinarium.

Pullorum hæc cura, & perpes nutritio constat.

Anserum locus.

Anseribus locus hic pariter manet aptus alendis.

Ad Orientem templi, Domus Nouitiorum.

Hoc claustro oblato pullantibus adlociantur.

Ibidem versus Meridiem, infirmarium.

Fratribus infirmis pariter locus iste paratur.

*Est etiam aliud infirmarium pro valde aegrotis, a libi, ad**leuam Templi seu Aquilonem.*

Sæpius in gyrum ductis sic cingitur aula.

*Ibi est Bibliotheca, Mansio Abbatis &c.**Schola cum horto suo.*

Hæc quoque septa premunt discantis vota iuuentæ.

*Ibidem sed magis ad Templum, est susceptio fra-**trum superuenientium,**Magis ad occidentem est hospitium aliud.*

Hæc domus hospitibus parta est quoque suscipiendis.

*Ibidem ad ipsam Templum est ingressus hospitum**& iuuentutis.*

Exiet hic hospes, vel Templi tecta subibit,

Discantis scholæ pulchra iuuenta simul.

GRIMALDO Abbati, inquit Todocus Metzlerus, primum extralla
Abbatia est, quæ iam dicitur die falsæ. Eam scribit ECKERHARDVS &
alii elegantissimis tunc suis picturis ornatam, quas quidem picturas fecerunt
diuitis Angiæ Monachi fratres nostri, & à nostris S. GALLI patribus
hi, qui sequitur versus dictati, & infra picturas illas scripti sunt. Qui dum is

um ipsa pictura inciperent ob antiquitatem suam aboleri à PP. nostris NO.
TKERO Physico, & aliis descripti, suisq; ipsorum libris commendati sunt.
Hæc Metzlerus.

In pariete.

Splendida marmoreis ornata est aula columnis:
En GRIMVVALDVS ouans alto fundamine struxit,
Ornauit, coluit, HLVDVICI principis almi
Temporibus, multis lætus feliciter annis.

In alio pariete.

Aula palatinis perfecta est ista Magistris,
Insula pictores transmiserat AVGIA claros.

60.

Templum S. OTHMARI pingifecit HARTMOTVS Abbas, atq;
in pariete vno pingebatur Sapientia, cum hoc
Patrum elogio.

O Generosa parens, cunctis gratissima doctis.
O decus Imperii, Rectrix dignissima Mundi,
Soleq; splendidior, fuluo pretiosior auro,
Quam præclara nites toto Sapientia Mundo.
Aspice quam pulchro decorata est ordine mater
Natarum, clarè dines Sapientia fulgens.

In pariete altero septem Sapientes.

Continet hic paries veterum monumenta sopherum,
Claro qui totum docuerunt tramite Mundum.

In alia parte turba Beatorum DEO assistentium.

Agmina Sanctorum laudantia voce serena
Ante thronum Domini sistunt per secula cuncta.

In pariete super ostium.

Hic Deus est præsens puro poscentibus ore,
Dans miseris veniam, contritis corde medelam.

STRABI Galli Monachi Fuld. Discipuli Rabani dedicati
ria Hortuli sui, ad Grimaldum Abbatem.

Hæc tibi seruitii munuscula villa parui
STRABO tuus, GRIMALDE pater doctissime seruus,
Pectore deuoto, nullius ponderis offert.

c 3

vt cum

61.

Vt cum conceptu viridis confederis horti,
 Subter opacatas frondenti germine malos,
 Perficus imparibus crines vbi diuidit vmbri,
 Dum tibi cana legunt tenera lanugine mala
 Ludentes pueri, schola letabunda tuorum,
 Atq; volis ingentia mala capacibus indunt,
 Grandia conantes includere corpora palmis,
 Quo moneare habeas nostri pater alme laboris,
 Dum relegis, quæ dedo volens, interq; legēdū,
 Vt vitiosa feces deponco, placencia firmes.
 Te DEVS æterna faciat virtute virentem
 Immarcessibilis palmam contingere vitæ,
 Hoc pater, hoc natus, hoc Spiritus aīuat almus.

*Ymmoni fratri, postea Abbati ECKERARDVS de
 lege dictamen ornandi.*

63. **D**ictamen verbis affuesce polire superbis,
 Quæ sibi cognata, pare fonteq; sint generata
 Pro binis geminos, pro pulchris pone serenos,
 Pro pulchris latos: pro latis corde quietos.
 Pro lusto, gemmam: pro Nobile, sit tibi sterna.
 Da viti gemmas, Botros tibi dicito Mammæ.
 Fluctus da segeti: portum simulato quieti.
 Remigio alarum volucris lecat aëra suarum.
 Qui pulcher visus locus, effice sit paradifus.
 Delitiis plenus locus appelletur amœnus.
 Sic etiam prata, sylvæ, pomeria, strata,
 Hortus & hinc riuo propior, fonti quoq; viuo.
 Verbaq; cognata sociabis & ante locata.
 THEVTONICOS mores caueas, noua nullaq; ponas
 Donati puras semper memorare figuras,
 Rem pulchrâ visam non semper dic speciosam.
 Sit sale conditum, quicquid dicendo cupitum.
 Florida vernabunt; fabri & arte polita micabūt.
 Pulchra quidem mulier formosa sit, & speciosa.
 Aurum sit purum, sit mundū, sit rubicundum.
 His quoq; Germana tamen haud poterit fore vana,
 Quærenti verba florum splendore superba,

Si teneant puram, non degeneremq; figuram.
 Sit cibus & potus noster saturatio totus,
 Simplex est prorsus, sed eurrit commodè versus.
 Sit fomes vitæ cibus hic, nectarq; cupitæ,
 Ille figuratus facundior & mage gratus.
 Simplicitas pura: generosior ergo figura.
 Neutra spernenda propriisq; locis retinenda.
 Arte loqui imbutos imitare sapore loquutos.
 Ore disertorum rape tu quodeunq; decorum.

Item aliâ eidem aliqua.

Cyr geminû fratris, valeas, flos splendide matris
 Tecum in floretis liceat mihi ludere lætis,
 Quæ cruce reclusus vernans fundit paradifus,
 Sydera per meritum cor, Elysiq; petikum.
 Te spes, atq; fides solident, quæ maior & his est.
 Sic tibi per trinum sit pax, sit vita per vnum,
 Cum quo ridebis, specie sed quando videbis
 Ipsum perfectè, trahè me tecum prece maçtes;
 Quem nimis optamus, facie simul vt videamus.

In Nolam Capituli versus antiqui.

Preceptor fratres hoc signo conuocat omnes,
 Exemplo Domini cum lauat vnda pedes.
 Nec non consilium constat si forte gerendum,
 Hoc moniti signo conueniunt subito.
 Laudibus & noctis interdum ritè peractis,
 Captamus somnum, si dederit sonitum.
 Cæperit at radiis Phœbus conspergere lucem,
 Hoc resonante sopor oculus omnis abit.

*In codice vite SS. GALLI OTH. & VII. quem HERIMANNVS
 (vt autumo) Abbas, vel per se, vel per alium, mul-
 to cum auro parauit, habentur hi versus.*

Seruum Gallæ tuum, Libri decus hoc, HERIMANNVM
 Diuite cum voto tibi perfecisse memento.

In calce codicis, sed alia manusunt sequentes.

GALLE tuos famulos magna pietate referua.

Turpia

Turpia verba loqui dominabus, turpia clero,
 In laico signum perditionis erit.
 Dat probitas speciem, sed non species probitatem.
 Qui probitate caret, nil sibi forma valet.
 Omnia natura præpostera legibus ibunt,
 Floribus & linguis quod tam mirabile signum.

In Thesauro Ecclesia sunt duo cornua ex eboræ mira mercedibus,
 nis, olim argento, gemmis, & auro decorata. Ex quibus
 vni hi versiculi sunt incisi.

67.
 a Burchardus cognomine Ingeuitus, quod ex vico matris ex-

MVNUS a BURCHARDI patris hoc feruetur honori.
 Auferat hoc ullus, huic non sit portio GALLVS.

Et alteri.

NORTBERTVS donum dedit hoc tibi GALLE decorum,
 Huic ob mercedem, paradysum da fore sedem.

67.
 a Burchardus cognomine Ingeuitus, quod ex vico matris ex-

Angelicus comitatus quans que sidera flammis,
 Præsulis vicem flammis Burchard gessit plebi sue sanctæ,
 Celsithronum didicit precibus pullare sonantem,
 Inditur æthereæ felix qua spiritus aule
 Transit, & altithronum gaudet modo visere regem.

In quodam vetustissimo opere biblico, quod pinxerat MARCELIVS
 Monachus, & GISELBERTVS subdiaconus, est sermo
 ad Clericos. Proverbia & c. Heroico versu, cuius ramentum
 scio. In eodem Bibliorum armario habes etiam heroico versu
 114

rios variarum Bibliorum partium inscriptiones HARTMUTI
Abbat. In antiquissimo item codice, ubi pictus est HARCKERY S,
superfunt hi versiculi:

68.

Auferat hunc librum nullus hinc omne per ævum,
Cum GALLO partem quisquis habere cupit.

Et infra:

Istic perdurans liber hic consistat in ævum,
Præmia patranti sint ut in arce poli.

*Olim in quodam clinodio templi hi erant
versus:*

Tertius hæc ævis Salomon dat dona Mariæ.

Et.

Tertius hæc almo Salomō dat munera GALLO.

Cui subiunxit ex Patribus quidam:

Tantis pro donis fit pax animæ Salomonis.

Rex CAROLVS per eundem SALOMONEM capsam aliam
reliquiarum misit, cui inscripi erant isti.

69.

ENcrucis atq; piæ cum Sanctis capsâ Mariæ,
Hanc CAROLVS summâ delegit habere capellam.

In opus quoddam S. Augustini.

70.

Bissenos magni Doctoris in ordine libros
Augustini in hoc corpore, Lector habes.

Cum quibus inuictum stabili fundamine castrum
Construit, & Sanctos, Sanctus in arce locat.

Item in eius ipsius volumen de decem chordis sic:

Exuperat auri pretium seu topaziorum

Hic AVGVSTINVS quod parat AVRELIVS.

Tange decem chordas; Dño tres tange sonoras.

Septem dilecto discrimina tange propinquo.

In aliud sic:

Hunc librum GALLO NOTKER patrauit & Año.

In opus Ambrosii.

Nectaris Ambrosii redolentia carpito mella.

71.

3. prima
præcepta
Decalogi
DEO;
Septem
posteriora
proximo
servanda.

In Am-

In Ambro.

Hanc partem GALLO patrat VODALRICVS & VITO.

In Bedam.

Quam clari Abbates GOZPERTVS & YMMO operantes

*Alibi leguntur isti.*In mundo duo sunt, quæ nil abscondita possunt
Fossus humi census; latitans sub pectore lensus.*Et iterum alibi.*

Exitus acta probat, finis non pugna coronat.

*Et hic in Boetii opere philosophico.*Explicat egregiæ memorandum dogma sophiæ;
Non Iouis hanc tactam generasset barba Mineruam.Hoc opus Authorem gustando sapit meliorem,
Sed riuum clausit, qui fontē pncumatis hausit.Dicamus læti, requiescas sancte BOETHI,
Qui Bibliothecas vestisti lumine cæcas.*Papienses aiunt, illum morbo suo obuisse in ergastulo.**Idem codex m. f.**In opere Hieremie, Abdiæ, Zachariæ, Malachie, & Abacuc hi leguntur.*

Sors signatur in his populi partitio virgis

Cornua regnorum signat hæc vim variorum,

Ciues angelici sunt hi sub nomine Fabri.

Impietas immerita malis monstratur iniquis.

Gentibus errorum defertur summa malorum,

In quo quæ sisti Iacob, quem semper amauis,

Est Arius victus; victor supereminet hircus.

Alibi isti.

Rumor de veteri faciet ventura timeri.

Omnibus oia non mea somnia dedere primùm.

Dedecus est nulli decies os rodere pulli.

In Hieronymo super Ezechielem.

Bis septem libris HIERONYMVS Ezechielem

Explanat bis quattuor hic lege posteriores.

Quos te difficile nimis explanasse fatetur.

Ibidem.

Ruben, & Simeon, Leui, Judam, Isacharq;

Cum Zabulon, Dinam generat Zia, Zetpha, Gat, Aler.

Beniamin, & Ioseph, Rachel, Bala, Neptalin, & Dan.

De S. Wyborada Sanctimoniali Virgine prophetissa,
Martyre.

Festum diem Wiboradz
Virginis & Martyris,
Geminantem tripudium
Cum coronis geminis,
Vna omnes veneramur
Vocibus cum consonis.
Isthec postquam diu vita
Desudauit practica,
Desiderans iam quicta
Vacare theoretica,
Sedem sibi eligebat,
Clausulæ ergastula.
In qua perfruens sæpè
Visione cœlica,
Diuinitus deuastrandam
Ab Vngeris Alemanniam
Sux quoq; passionis
Præcognouit gloriam.
Huius passionis die
Gratulamur annua,
Postulemus vnanimis
Illius suffragia
Mereatur consolari
Vt nostra miseria:
Amiffæque diu lumen
Reintrare patriæ
Quam lilio virginali
Intrauerat hodie
Redimita, proprioque
Roscata sanguine.
Quod dignare nobis simplex
Trinitas concedere
Ne pretium quod profluxit,
CHRISTE tuo latere

Canonica
est sub
Abbatia
Norwicensi

Annuletur iam redemptis
Ad perenne viuere.

Diuus P. N. NOTKERVS, inquit Metzlerus, edidit post WALTRUDVM vitam S. GALLI metricè 3. libris. de quo opere, quod hactenus non habet, nisi pauca hæc, ea subiiciam. Notandum scripisse NOTKERVM non in stylo & modo dialogi, vbi quidem interloquutore vsus est primo HARMANNO Iunioris discipulo suis. VDALRICI postea præceptore, deinde reliquum cum Raperto Iunioris patruelis suo, Raperti autem senioris Notkeri, qui ipse quoque docuit, absoluit. Vt habet liber M.S. ex quo sequentia a me sunt descripta. Hæc Metzlerus.

73.

Vltima sæcli generate meta
Vincis antiquos lyricos Poetas,
Pindarum, Flaccum, reliquosq; centum
Carmine maior.

Tu Prophetarum celebres camenarum
Dauid, Elia, parili decore
Æmulans, tempus sine laude nudum
Schemate vestis.

Gesta tu GALLI Domini beati
Pange, decanta, modulare, psalle,
Munus hoc mandat tibi CHRISTVS author
Arripe lætus.

Forfan & lassus titubas, vel erras,
Curro festinans, celerans leuabo,
Et pedes firmans teneros præibo
Calle modesto.

Spiritus summi, Patris, atq; Nati,
Victor, adiutor tibi met reuoluat
Quidquid est huius memorare Sancti
Carmine dignum.

Chare quid linguam taciturnus abdis,
Laudibus GALLI neque lætus instas
Cuius es victu spoliisq; factus
... Virilis.

Quid prodest temet studiis librorum,
Tam breuis vitæ morulas dicasse,
Corpus atq; fractum macerasse tantum
Si nihil audes,

*Videtur al-
ludere ad
aliquam
historiam,
quæ Har-
mannus
scripserit,
vnde forte
quod tri-
buit Har-
manno Ab-
bati ipsius.*

Sic ocellorum potatis vsus
 Organo vocis careas nec vnquam,
 Manus & gaudens manuum retentes,
 Scribe quod hortor.
 Si times solus graue ferre pondus,
 Colla nec multum reprimantur arta
 Falce tam magno releuabo temet:
 Psalle vicissim.

*Rescripta Hartmanni ad Epistolam Notkeri
 sibi prolatam.*

74.

Q uid est pater dulcissime, Strictum iubes quod currere Artis metrorum vinculis, Laxis timentem gressibus. Instas precum certamine Iussu perurges iugiter, Nec passus vllam protinus Cogis, moram, referibere. Tecum iubes colludere, Dulci vicissim carmine, Cum vate tam prænobili Rudem poëtam & rusticum. Principium libri secundi de vita S. GALLI, Quod idem adscribo, quod tantundem adhuc vidi.	Taurum cupis fortissimum Buclæ tenellæ iungere Vinumque mite disparis Gustu saporis tingere. Si quid tamen tu virium Tractu pari remiseris, Vt cunq; iam subdor iugo, Nec ferre tamen renuo. Assit pii sanctissima GALLI patris elementia Mi iam tuis promptissimè Iussis volenti cedere.	prò mibi.
---	--	-----------

NOTKERVS.

Circuitu longo vitans contingere limen
 Quo calcat pariter diues, inopsque simul.
 Vt cecinit sensu verax Horatius isto,
 Cætera vitandus lubricus atque vagus.
 Pallida mors æquo pulsans pede, siue tabernas,
 Aut Regum Turres; viuite, ait, venio.
 Ac veluti David sermone probatus & actus,
 Quis mortis valuas effigiet patulas?
 GALLE tuam mœstus cogor describere mortem,
 Quem cuperem nostris viuere temporibus.

f 3

HART.

HARTMANNVS.

Posco Magister Non ego tanta
 Inclite NOTTER, Tam puerilis
 Vltima GALLI Dogmata promam
 Verba renarra. Tam senis alti.

Habes in hoc prototipo, oratione soluta prolegomena NOT-
 TERA in vitam eandem lectu dignissima, & sequentes versiculos.

NOTKERVS.

Sidonius de Constantis, quam nomine dicunt
 Vrbe, volens Gallum pellere fede sua.
 Horribili strepitu cunctas gallire coegit
 Matres cum pullis, a quoque Gallerus.
 E trabe concussa, ceu fit qua sylua mouetur
 Adiuuenum tremula, seu tremuli folia.
 Infrensens animo Gallus, calcaribus illum
 Percutit, ac miseri viscera fudit humi.
 Vt pernicem A sahel hasta grauis impulit Abner,
 Aut Aoth, Egilon interiora tulit.
 Gallus vt ad culmen sedit, cantumque peregit,
 Huic alacri famulae garrullitate fauent.
 Vt Salomone pio in folio residente paterno
 NATHAN cum populis laudibus insonuit.
 Ibidem sequitur origo nominis Constantia & CHRONBERG, quem
 Cornelium appellant per fibulas ibi repectas frequentatum: & Co-
 therz.

E: NOTKERVS.

VMque pro Christo patriam, parentes,
 Rura, cognatos, genus, & caducam
 Gloriam mundi, simul abdicarent,
 Pergere certant.
 Corde latantes, alacres & omnes,
 Orbe iam toto celebrata sese
 Cominus gaudent adisse tecta
 Plena salutis.

Cetera desunt.